

Møte tirsdag den 2. november kl. 12

President: H a n s J . R ø s j o r d e

D a g s o r d e n (nr. 10):

1. Innstilling fra næringskomiteen om forhandlinger om etablering av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu (Innst. S. nr. 8 (1999-2000), jf. St.prp. nr. 2 (1999-2000))
2. Innstilling frå næringskomiteen om finansiering av publikumsretta informasjonstiltak i samband med år 2000-problemet (Innst. S. nr. 7 (1999-2000), jf. St.prp. nr. 4 (1999-2000))
3. Interpellasjon fra representanten Karita Bekkemellem Orheim til utviklings- og menneskerettighetsministeren:

«Et helhetlig tjenestetilbud i forhold til reproduktiv helse er et hovedmål i handlingsprogrammet fra Befolkningskonferansen i Kairo. Fem år etter Kairo fastslår Kvinnehelseutvalget at kvinners helse i de fattige landene kan sammenlignes med kvinners helse i Norge for hundre år siden, da reproduksjon, infeksjoner og mangelsykdommer utgjorde en stor fare for kvinners liv og helse. Samtidig ser det ut til at situasjonen for kvinner i de fattige landene stadig forverres, noe som er svært alvorlig med tanke på konsekvensene for helse. Hvordan oppfyller Norge sine forpliktelser i forhold til handlingsplanen fra Kairo når det gjelder bistand til kvinnehelse og reproduktiv helse?»
4. Referat

Presidenten: Representantene Fridtjof Frank *Gundersen*, Inge *Myrvoll*, Oddbjørg *Ausdal Starrfelt*, Ingvald *Godal* og Jørgen *Kosmo*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

De innkalte vararepresentanter, for Sør-Trøndelag fylke Heidi K. *Larsen* og for Østfold fylke Morten *Olsen*, har tatt sete.

Det foreligger tre permisjonssøknader:

- fra representantene Bent *Hegna* og Rolf Terje *Klungland* om permisjon i dagene fra og med 2. november til og med 4. november for å delta på Den femte partskonferanse under FN's klimakonvensjon i Bonn
- fra representanten John *Dale* om permisjon i dagene 3. og 4. november for å delta i et møte i Brussel i regi av NATO-parlamentarikerforsamlingen
- Disse søknader foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Første og andre vararepresentant for Hordaland fylke, Bjørg Hope *Galtung* og Magnar *Lussand*, er for tiden utenlands og av den grunn forhindret fra å møte under representanten John *Dales* permisjon i dagene 3. og 4. november.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Vest-Agder fylke: Bjørn *Robstad*

For Hordaland fylke: Monika Soltveit *Gabrielli*

For Telemark fylke: Marthe Scharning *Lund* og Turid *Opedal*

2. Monika Soltveit *Gabrielli* innvelges i Lagtinget for den tid hun møter for representanten John *Dale*.

Presidenten: Bjørn *Robstad* og Turid *Opedal* er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresidenter

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges to settepresidenter for Stortingets møter i inneværende uke – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresidenter.

John I. Alvheim (Frp): Jeg foreslår Per Ove *Width* og Øyvind *Korsberg*.

Presidenten: Per Ove *Width* og Øyvind *Korsberg* er foreslått som settepresidenter. – Andre forslag foreligger ikke, og Per Ove *Width* og Øyvind *Korsberg* anses enstemmig valgt som settepresidenter for inneværende ukes møter.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagens møte – om nødvendig – fortsetter utover den reglementsmessige tid kl. 15 til dagens kart er ferdigbehandlet.

– Ingen innvendinger er fremkommet mot presidentens forslag, og det anses vedtatt.

S a k n r . 1

Innstilling fra næringskomiteen om forhandlinger om etablering av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu (Innst. S. nr. 8 (1999-2000), jf. St.prp. nr. 2 (1999-2000))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 15 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Fremskrittspartiet 10 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Høyre 10 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Venstre 5 minutter og Tverrpolitisk Folkevalgte 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Torstein Rudihagen (A) (ordfører for saka): Vi behandler i dag St.prp. nr. 2 Forhandlinger om etablering av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu. Men spørsmålet om oppretting av eit IT- og kunnskapssenter på Fornebu har vore behandla i så mange rundar og over så lang tid at det kan vere grunn til å minne om at allereie i

innstillinga til statsbudsjettet for 1998 frå familie-, kultur- og administrasjonskomiteen sa alle, bortsett frå SV, at dei støtta planane om å opprette eit nasjonalt IT- og kunnskapssenter på Fornebu. Vidare sa dei at formålet var å skape eit senter av internasjonal betydning – eg gjentek: av internasjonal betydning – som skal medverke til ny næringsverksemd og nye utdanningsfunksjonar i samspel mellom forskning, utdanning og næring. Fleirtalet legg avgjerande vekt på at det blir bygt eit nettverksamarbeid som sikrar tilstrekkeleg informasjons- og kompetanseflyt mellom dei internasjonale, nasjonale og lokale miljøa.

Her vart det òg streka under at senteret ikkje måtte få utvikle seg til eit reint eigedomsprosjekt ut frå ønsket om kortsiktig gevinst, vidare at staten skulle delta aktivt i å realisere visjonen om eit internasjonalt attraktivt IT- og kunnskapssenter på Fornebu.

Desse målsettingane og føringane har lege i botnen for stortingsfleirtalet gjennom alle rundane vi har hatt, men med den sittande regjeringa har vi kvar gong måtta flytte frå skanse til skanse.

Behovet for å satse på eit slikt senter har etter mi meining berre blitt klårare og klårare. Likevel synest det som Regjeringa sitt opplegg er å skape eit kunnskapssenter ut frå kriteria minst mogleg seinast mogleg.

Dette er sanneleg ikkje mykje offensiv næringspolitikk i ei tid der det nettopp er offensiv satsing vi så absolutt treng, når vi ser norsk industri med industrilokomotiv som blir bygde ned eller selde ut. Vi les og høyrer dagleg om situasjonen i Norsk Hydro, Elkem, Dyno, Aker RGI og Kværner. I tillegg kjem omstillingane og ønske om sal av norske finansinstitusjonar til utlandet. Vi ser òg alle nedgangen i dei to viktigaste industrielle clusterane vi har, det maritime og offshore.

Dei nye forretningsområda som blir skapte i den nye økonomien, erstattar på ingen måte denne attendegangen i Noreg, i motsetnad til det vi ser i ein del andre europeiske land.

Vi har likevel interessante moglegheiter, dersom styresmaktene gjennom sin politikk legg til rette for det. Ei skikkeleg satsing på eit IT- og kunnskapssenter på Fornebu vil vere eit viktig verkemiddel for å skape ny næringsvekst på eit område som har framtidsmoglegheiter i seg. Vi må utnytte våre komparative føremoner. Den norske befolkninga er avanserte brukarar. Det blir hevda at nordmenn ligg to år framfor resten av verda som brukarar av Internett og mobiltelefon. Eg refererer da m.a. til toppsjefen i det amerikanske IT-selskapet Oracle på telekomkonferansen Telecom-99 i Genève i midten av oktober i år. Fleire store IT-selskap var på den same konferansen samstemmige om at Norden er den mest avanserte marknaden for innovasjon innan IT og telekommunikasjon i heile verda. Dette gir seg også uttrykk i desse selskapa sin vilje til å satse i Norden.

Med andre ord har Noreg ei moglegheit til å tiltrekke seg nødvendig teknologi og kompetanse frå andre land som grunnlag for å skape ny vekst i Noreg. Men det krev at norske styresmakter engasjerer seg for å utnytte denne moglegheita. Det er framleis slik at Noreg må konkurrere

med resten av verda for å tiltrekke seg dei kunnskapsressursane landet treng. Skal vi lykkast, må det byggast kompetansmiljø som verkty for utvikling og ny næringsverksemd. Desse miljøa må vere sterke nok til å halde på dyktige folk, og dei må vere sterke nok til at folk frå andre land vil søkje seg dit fordi det er nyttig for deira eiga verksemd. Og dei må vere kopla saman i eit nasjonalt nettverk, slik at regionane både kan yte noko og dra veksalar på dei. Slike kunnskapsmiljø består av koplingar mellom høgare utdanning, forskning og næringsutvikling. Det gir studentar og forskarar viktige problem å arbeide med, og det kan gi verksemdene løysingar og innsikt dei kan nytte til utvikling av nye produkt og tenester. Slike miljø blir bygde opp fleire stader rundt om i verda. Vi ser nå også korleis det blir satsa, m.a. i Øresund-området. Dei fleste stadene blir utviklinga driven fram ved eit samarbeid mellom privat verksemd og offentlege styresmakter. Ei tilsvarende satsing kan vere naudsynt i Noreg når informasjonsteknologien kvar einaste dag endrar vår økonomi og våre levekår. På Fornebu har vi moglegheitene.

Det kan vere verdt å nemne at samstundes som vi nå behandlar denne saka, sit Telenor og Telia og forhandlar om lokalisering av si framtidige satsing. Eg meiner det må leggest til rette for at Telenor-Telias satsing på den såkalla WAP-teknologien – teknologien som kombinerer mobiltelefoni og Internett, det kanskje viktigaste og raskest veksande teknologiområdet i verda – òg kan finne stad i Noreg. For Telenor vil det vere av avgjerande betydning at det blir skapa eit attraktivt kunnskapsmiljø i nærleiken av hovudkontoret på Fornebu. Jo sterkare miljø dess større er sjansane for at det nye felles konsernet vil satse på Fornebu og Noreg.

Utanlandske IT-selskap sin vilje til å satse i Noreg heng nøye saman med at det blir skapa sterke utviklingsmiljø i tilknytning til Telenor på Fornebu. Dei etablerer seg der dei finn attraktive miljø. I denne situasjonen er det utruleg at Regjeringa sitt opplegg synest å vere – for å gjenta det enda ein gong – minst mogleg seinast mogleg.

Den næringspolitiske hovudoppgåva burde tvert imot vere å skape eit sterkast mogleg fagmiljø som kan legge grunnlaget for å tiltrekke seg den teknologien og kompetansen Noreg treng for å skape ny næringsutvikling som kan kompensere for nedgangen i den etablerte industrien. Planane om eit kunnskapssenter på Fornebu er først og fremst eit næringutviklingsprosjekt.

Som ei grunngeving for det som ligg i innstillinga, har eg fokusert på eit perspektiv som vi må sette satsinga på eit IT- og kunnskapssenter på Fornebu inn i. Det blir derfor ikkje tid til å gå gjennom innstillinga og alle enkeltforholda der. Den kan representantane og andre lese sjølve. La meg berre nemne noko: Komitefleirtalet understrekar målet om eit internasjonalt konkurransedyktig IT- og kunnskapssenter som òg kan støtte opp om dei regionale utviklingsmiljøa. Skal ein lykkast, må det skapast attraktive fagmiljø, eit godt bumiljø og internasjonalt konkurransedyktige rammevilkår. Staten må vere ein aktiv pådrivar og medaktør i utviklinga.

Komitefleirtalet meiner det største alternativet som er skissert i proposisjonen, vil styrkje totalkonseptet, og at

det neppe vil vere ei god løysing med to ulike selskap. Legg ein alt inn i det felles eigarselskapet, vil ein unngå at nokon sit og forvaltar delar av dette senteret som eit reint eigedomsprosjekt utan å ta sin del av fellesutgiftene. Ei realisering av målsetjinga med senteret føreset ein samla plan og ei overordna styring av heile verksemda. Derfor bør staten vere med på eigarsida i eit felles eigarselskap som har ansvaret for heile utbygginga og utviklinga av kunnskapsmiljøet.

Komitefleirtalet meiner at i val av interessent må ein vektlegge interessenten sine evner og planar for å knyte til seg kompetanse frå andre land, opplegg for samarbeid med regionane og tiltak for å utvikle miljø andre stader i landet, planar som viser korleis senteret skal medverke til ny næringsverksemd og vere ein motor for fornying for heile landet, og planar for samspel mellom forskning, utdanning og næringsverksemd.

Innstillinga er ei oppfølging av det stortingsfleirtalet har stått for tidlegare, og kunne vore sagt så enkelt som at komiteen viser til merknader og tidlegare vedtak og føreset at Regjeringa følgjer det opp.

Med dette vil eg rå Stortinget til å støtte komiteen si innstilling.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Kristeleg Folkeparti er einig med Arbeidarpartiet i at det er viktig å gjera Noreg i stand til å delta i den revolusjonen som kunnskaps- og informasjonsteknologien ser ut til å skapa. Vi treng innovasjon, og vi treng ny næringsverksemd. Det som undrar meg, er at Arbeidarpartiet legg så stor vekt på arealet som skal inngå i senteret på Fornebu. Dette liknar på å endra reglane under kamp, som elles er ein uting.

Så er det slik at det tilleggsarealet som Arbeidarpartiet gjerne vil inkludera i senteret, ikkje er statens eigedom. Det kan sjølvstøtt ta tid å skaffa seg slik eigedom. Kan representanten Rudihagen stadfesta at senteret på Fornebu er viktigare enn bustadbygginga – at eit senter av internasjonal betydning, slik Regjeringa har visjonar om, er viktigare enn bustadbygginga? Og er det slik at det hastar å koma i gang med dette?

Torstein Rudihagen (A): Grunngevinga for ei såpass ambisiøs satsing er, som eg var inne på i innlegget mitt, at ein kan gjere senteret internasjonalt konkurransedyktig, og at det da òg har evne til å betene regionar. Satsinga må sjåast i samanheng med satsinga som skjer rundt omkring oss og internasjonalt. Ein føresetnad for å få internasjonale selskap til å legge forskings- og utviklingsfunksjonar til Fornebu er at ein har eit totalopplegg som verkar attraktivt. Og skal det vere attraktivt, må ein ha bustader, og ein må legge til rette for nøkkelpersonar, både frå utlandet og frå Noreg, i tillegg til det store talet som vil arbeide i selskapet Telenor-Telia. Derfor meiner vi at det største konseptet vil vere det beste. Men det er jo visjonen – for å bruke eit fint uttrykk – om eit IT- og kunnskapssenter som er hovudformålet. Og for all del – må eg seie til representanten Apelthun Sæle: Det er det

som er hovudformålet. I den grad det er behov for bustader og anna næringsareal, er det for å styrkje totalkonseptet og gjere det mest mogleg konkurransedyktig.

Det er riktig at staten ikkje rår over arealet som utgjer differansen mellom 316 dekar og 500 dekar. Så det opplegget Regjeringa skisserer, om at ein privat interessent i så fall må skaffe seg det sjølv, er heilt greitt. Men vårt poeng er at ein ikkje må lage eit konsept som stengjer for at òg *det* arealet kan leggest inn i det felles eigarselskapet, nettopp ut frå den grunngevinga som er gitt i innstillinga.

Ansgar Gabrielsen (H): Saksordføreren hadde en faktisk gjennomgang av saken med litt argumentasjon rundt visjonen, og vi skal ikke se bort fra at en del av det han sier, kan komme til å skje. Men det var lite argumentasjon for det som egentlig er sakens kjerne i dag, nemlig hvorfor staten skal engasjere seg på eiersiden. Når det gjelder alt det andre Rudihagen sa, må en bare ønske hell og lykke på ferden og at visjonene måtte bli oppfylt – for dem som måtte ha fått tak i dem.

Det det dreier seg om, er om vi skal inn med statlig kapital på eiersiden, og i hvilket omfang. Det er det vi diskuterer. Og når Rudihagen snakker om staten som pådriver, ser jeg for meg en kjerre i en utforbakke der en politiker springer bak. Hjulet sviver under alle omstendigheter. Og som Rudihagen sier: Skal en lykkes, må staten engasjere seg. Jeg tror faktisk at nettopp det at staten engasjerer seg, er den største risikoen for hele prosjektet.

I innstillingen har Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet vist til et par andre steder i verden hvor det skal ha forekommet en tilsvarende sak. Også i innlegget sitt var Rudihagen inne på Øresund-initiativet. Jeg er enig med Rudihagen om behovet for offentlig deltakelse i et slikt prosjekt gjennom de institusjonene staten råder over: forskning, utdanning, høyskoler, universiteter osv. Det er selvfølgelig en integrert del. Men vi snakker om eierskap, og da trekkes Øresund frem som eksempel.

Mitt enkle spørsmål til Rudihagen: I hvilket omfang har den svenske og den danske stat engasjert seg på eiersiden i de selskap som holder på å etablere seg i Øresund? Da snakker jeg ikke om de statlige institusjonene, som inngår avtale på alminnelige vilkår gjennom forskningsinstitusjoner og universiteter.

Torstein Rudihagen (A): Eg sa i innlegget mitt at dette var eit næringsutviklingsprosjekt. Det er vel slik, og det må vel òg representanten Gabrielsen vere einig i, at staten har eit ansvar for å drive næringsutvikling. Det er òg slik at staten gjennom det har mange næringspolitiske og økonomiske verkemiddel. Vi bruker milliardar i året, anten gjennom SND eller gjennom overføringar til landbruket, vi har periodevis gitt støtte til skipsverft, refusjon til sjøfolk osv. osv. Det vi nå ser, er ein overgang frå industrisamfunnet til kunnskapssamfunnet. Da trur eg at staten i større grad må styre nokre av sine næringspolitiske verkemiddel inn i dei nye industriområda vi ser i kunnskapssamfunnet, m.a. innafor IT-relatert verksemd. Så det er ikkje noko nytt i så måte at staten er aktiv i eit næringsutviklingsprosjekt. Det er jo det vi òg ser rundt

omkring i mange andre land, at den nye næringsutviklinga skjer i form av eit partnerskap mellom offentlege myndigheiter og privat verksemd, der ein har felles mål og dreg lasset saman mot dei felles målsettingane.

Øresund-prosjektet, som det vart spurt konkret om, har eg rett og slett ikkje så god innsikt i at eg kan seie noko om kva staten går inn med på eigarsida. Men iallfall er det, som Gabrielsen sjølv var innom, ei enorm satsing. Mellom anna er det 12-14 universitet, ulike forskingsparkear osv. som skal gå inn i eit totalkonsept som skal utvikle eit IT- og kunnskapssenter i Øresund-området.

Eg meiner iallfall at det er riktig, som Stortinget har sagt heile tida, at staten skal vere med og utnytte den moglegheita vi har som eigarar av bygningar og areal på Fornebu til å sikre at vi får eit senter i tråd med våre føresetnader.

Rolf Reikvam (SV): Jeg tror det er uklokt og uheldig å fremstille det slik at vi ikke har tunge kunnskapssentre i dette land, slik som Rudihagen la sterk vekt på. I Norge har vi gode miljøer, vi har sterke faglige miljøer. Vi har det i Trondheim knyttet opp til Universitetet i Trondheim, NTNU-miljøet og SINTEF-miljøet, vi har det i Oslo knyttet opp til Gaustadbekken-miljøet, og vi har det i Bergen rundt Universitetet i Bergen. Vi må ikke fremstille det slik fra denne talerstolen at vi ikke har gode og sterke miljøer som vi må ta vare på og utvikle.

Så blir da mitt spørsmål til Rudihagen når han vil bygge opp et helt nytt, viktig og stort kunnskapssenter i dette land, og han ser på det som ligger i proposisjonen, og de planene som disse tunge miljøene allerede har i forhold til Fornebu-miljøet: Hvis vi ser på det som går på bedriftsuniversitetenes planer og nettverksuniversitetenes planer, hvilke muligheter ser Rudihagen for seg for at de sterke miljøene som vi har i dag, er klare til å hoppe på og gå inn i dette prosjektet? For skal vi lykkes, er vi helt avhengig av at de tunge og sterke fagmiljøene vi har i dag, er klare til å bruke av sine ressurser. Det er ingenting i dag som tyder på at disse miljøene er klare til å gå inn og være med på å gjøre dette til det miljøet som Rudihagen ser for seg. Er det ikke litt bekymringsfullt å fokusere så sterkt på dette kunnskapsmiljøet når han vet at de andre sterke, gode miljøene vi har i Norge, ikke er klare til å dele hans visjon: at dette er den riktige satsing?

Torstein Rudihagen (A): Eg kan ikkje hugse at eg har sagt at vi ikkje har tunge kunnskapsmiljø i dette landet. Men eg meiner at dei framtidige utfordringane krev ei auka samhandling mellom næring, forskning og utdanningsinstitusjonane. Eg meiner at utfordringane krev ei langt meir ambisiøs satsing i tida framover, og IT- og kunnskapssenteret på Fornebu er meint som eit supplement til dei tunge kunnskapssentra vi har i dette landet. Det er faktisk òg klart skrive inn i innstillinga, derfor vil eg gjerne referere det:

«IT- og kunnskapssenteret skal ikkje oppretta nye utdannings- og/eller forskingsinstitusjonar. Senteret skal bidra til å styrkje dei etablerte norske utdannings-

og forskingsmiljøa og bidra til å knyte universitet og høgskular tettare opp til næringslivet.»

Her er det meint å gi dei eksisterande forskings- og utdanningsmiljøa eit tilbod, eit supplement, til det dei måtte ha, nettopp for å kunne tilføre dei element for å kunne utvikle seg og vere der dei er. Her kan det vere spørsmål om tilgang til oppgåver til doktoravhandling, til praksisplassar, til meir utprøving og samhandling med næringslivet. I så måte er ikkje IT- og kunnskapssenteret på Fornebu nokon som helst konkurrent til eksisterande utdannings- og forskingsmiljø. Da vil det i stor grad vere opp til dei i tida framover å sjå på kor mykje dei vil involvere seg i det som skjer på Fornebu. Det har alltid vore ein klar føresetnad at den utviklinga innan forskning og utdanning som skal skje på Fornebu, skal vere på dei eksisterande utdannings- og forskingsinstitusjonane sine egne premisser.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Øystein Hedstrøm (Frp): Den største næringspolitiske utfordring landet konfronteres med, er forvitringen av det bestående industrielle miljø uten at det skapes ny industri som på noen måte erstatter det vi mister i verdiskaping og arbeidsplasser for Norge. Industriclustere og bedrifter dels flytter, dels fusjonerer og dels legger ned sin virksomhet her hjemme.

Internasjonaliseringen og kapitalens vandring uten respekt for landegrensar har skapt en nasjonenes konkurranse om hvem som kan tilby best rammebetingelser og dermed tiltrekke bedrifter, kapital, kompetanse og arbeidsplasser. Gamle, lukkede markeder og nasjoner er blitt åpnet. Og resultatene, ja, de ser vi. Strukturendringer hos våre handelspartnere og konkurranse fra land med lavere arbeidslønninger som har en annen økonomisk forståelse og en annen bedriftskultur, kan medføre at virksomheter nedlegges og produksjon, hovedkontor og kompetansmiljøer flyttes ut av landet. Dette vil være negativt, særlig når forskningsavdelingene til de store selskaper følger med, for da forsvinner mye av kunnskapen og de innoverende kreftene.

Det kan selvfølgelig være fornuftige grunner til at bedrifter velger å etablere seg i andre land. Noen vil bli større på sine kjerneområder og vil gjøre produksjonen mer effektiv. Men når vi får synlige bevis for at det er rammebetingelsene som tvinger bedrifter ut av landet, må forholdene legges til rette på en annen måte fra myndighetenes side. For at Norge ikke skal komme i bakleksa konkurransemessig, må vi også melde oss på i kampen om fremtidige arbeidsplasser og verdiskaping – og det er på tide!

I NHOs debatthefte «Lokalisering Norge – norsk verdiskaping i grenseløs konkurranse» er søkelyset satt på hvordan vårt land oppfattes internasjonalt. Det at Norge ligger i verdens ytterkant for internasjonalt næringsliv, og det at vi har et lite hjemmemarked med bare 4,5 mill. innbyggere, reduserer attraktiviteten. Det er det selvfølgelig lite vi kan gjøre noe med. Men skal Norge greie å tiltrekke seg utenlandske og norske industrialister

og investorer, er det andre rammebetingelser som må være i verdensklasse. En av de faktorer som har slått negativt ut, og der vi virkelig har mulighet til å gjøre noe, er skatte- og avgiftssystemet og nivået på det.

Stortinget har dette året behandlet både en næringsmelding og en eierskapsmelding, uten at dette er fulgt opp med nødvendige forslag for å beholde attraktivt næringsliv innenfor landets grenser, skal vi tro aktører innenfor næringslivet. Den næringspolitikk som føres i dag, er veldig mye innrettet på å ivareta det bestående næringsliv, uten å lykkes. Mye av det vi har tilbake, risikerer å bli kjøpt opp på billigsalg og filialisert. Til nå har ikke Regjeringen funnet virkemidler som demmer opp for dette. Den mangler en strategi som kan sette Fastlands-Norge i sentrum som investeringsland.

Innen noen sektorer kan Norge lykkes, hvis bare forholdene blir lagt til rette for det. Norge kan lykkes i å bygge opp næringsklustere som blir så attraktive at de trekker til seg bedrifter fra andre land. Det gjelder innenfor olje og gass, fiske, havbruk og maritim sektor. Vi har også muligheter innenfor IT- og telesektoren. Det nasjonale miljøet av IT- og telebedrifter er isolert sett for lite, men det inngår i et sterkt nordisk næringscluster som vi nå ser konturene av. Et av motstykkene til denne filialisering vi opplever, og som sannsynligvis bare vil fortsette, kan være å få utenlandske bedrifter til å skape virksomhet innenfor disse nye forretningsområdene, hvor det finnes interessante muligheter.

Et av Norges store komparative fortrinn er at den norske befolkning er avanserte brukere. Norge er blant verdens fremste brukere av mobiltelefoni og internett og kan bli det for nettbaserte løsninger. Amerikanske IT-selskaper hevder at Norden ligger to år foran resten av verden som bruker av Internett og mobiltelefon. Dette gir oss muligheter innenfor denne sektoren, og for at internasjonale selskaper vil satse i Norden. Dette kan legge grunnlaget for ny næringsutvikling i Norge og tiltrekke forsknings- og utviklingsfunksjoner fra andre land.

Jeg vil komme inn på noen avisuttalelser fra de siste dagene.

- Lotus og Nokia har inngått en samarbeidsavtale for utvikling av WAP-teknologi for mobiltelefoner. Lotus vil legge selskapets nye senter for denne satsingen til Norden.
- Hewlett-Packard har etablert et bredt partnerskap med Nokia. Selskapet har besluttet å etablere et forsknings-senter i det som blir den viktigste byen for neste generasjons Internett: Helsinki.
- Compaq ønsker å få til et stort utviklingsmiljø innen telekommunikasjon i Norge gjennom et «Center of Excellence». Dette mener Compaq vil bli mindre interessant hvis Telenors mobilvirksomhet flyttes til Sverige.
- Oracle ser på Norden som ett telemarked etter sammenslåingen av Telia og Telenor. Hittil har Oracle prioritert Sverige og Finland. Nå vil Norge også få større oppmerksomhet.

Disse utspillene viser at også Norge har en mulighet for å tiltrekke seg nødvendig teknologi og kompetanse fra andre land som har grunnlag for å bygge opp ny in-

dustri i Norge. Men da må norske myndigheter kjenne sin besøkelsestid og utnytte denne muligheten. Jeg vil nevne tre elementer som kan være viktige i den sammenheng:

- Det må legges til rette for at Telenor-Telias satsing på WAP-teknologien – det kanskje viktigste og raskest voksende teleteknologiområdet i verden – også kan finne sted i Norge. I likhet med representanten Rudihagen vil jeg si: For Telenor på Fornebu vil det være av avgjørende betydning at det skapes et attraktivt kunnskapsmiljø i nærheten av hovedkontoret. Jo sterkere miljø, desto større er sjansene for at det nye felles konsern velger å satse nettopp på Fornebu og Norge.
- Utenlandske selskaper som Compaq, Cisco Systems, Oracle og andre har gjort det klart at deres satsing i Norge vil henge nøye sammen med at det blir skapt sterke utviklingsmiljøer i tilknytning til Telenor på Fornebu. De flytter dit de finner de mest attraktive miljøene.
- Alle selskapene har også gjort det klart at de næringspolitiske rammevilkårene må være internasjonalt konkurransedyktige.

Hvordan følger så myndighetene opp dette? Fremskrittspartiet opplever det som trening og omkamper fra Regjeringens side i forhold til å få utviklet et IT- og kunnskapssenter på Fornebu. I den situasjon norsk næringsliv befinner seg, og hvor flere næringsklustere forvitrer, er det nesten ufattelig at Regjeringens oppmerksomhet veldig mye er rettet mot Fornebu som et eiendomsprosjekt hvor man forsøker å skape minst mulig aktivitet. Regjeringen undergraver dermed det som må være en sentral næringspolitisk oppgave for landet: å skape et sterkest mulig fagmiljø som kan legge grunnlaget for å tiltrekke den teknologi og kompetanse som er nødvendig for å skape ny næringsutvikling og kompensere for nedgangen i den etablerte industri.

Derfor er dagen i dag – 2. november – en viktig dato, fordi det nå er Stortingets føringer om Fornebu som er viktige for Norge. Det dreier seg nemlig om vår fremtidige industri- og næringspolitikk. Flertallet, bestående av Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, har lenge sagt nøyaktig det samme. Et vellykket kunnskapssenter krever at området er stort nok til å omfatte alle aktører som skal bidra til kunnskapssenteret. Senteret må oppnå kritisk masse hva gjelder antall og variasjoner av bedrifter og utdannings- og forskningsinstitusjoner, samtidig som det må legges til rette for et bredt spekter av tjenestetilbud. Det betyr at for å kunne skape et innovativt internasjonalt attraktivt miljø må det legges til rette for en omfattende virksomhet, og da må det være et tilstrekkelig areal tilgjengelig. Dette gjelder uavhengig av hvem som eier Fornebu-området – det vil jeg understreke.

Videre har flertallet i Innst. S. nr. 99 for 1998-99 pekt på at Stortinget bad Regjeringen komme tilbake med en innstilling om hvilken interessent som hadde utviklet den beste planen. Den gruppen som legger frem den beste planen, må også ha med tiltak for samarbeid med regionene, som kan gi muligheter også andre steder i landet vårt.

Stortingets flertall har ved en rekke anledninger påpekt at det haster å komme i gang for å være med i nasjo-

neses konkurranse om kunnskapskapitalen. Det kan være på sin plass å minne om at Fornebu-saken har vært drøftet i Stortinget i desember 1997, mai 1998, juni 1998, november 1998, februar 1999, mai 1999, juni 1999 og nå i november 1999. Dette skyldes bl.a. trenering og liten vilje til å følge opp flertallets forutsetninger fra Regjeringens side, slik vi i Fremskrittspartiet ser det.

Flertallet, Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, forutsetter at Regjeringen legger frem resultatet av sluttforhandlingene i en proposisjon for Stortinget senest den 17. desember. Da håper jeg at vi på Fornebu skal kunne bidra til å få utviklet kunnskapssamfunnet også i Norge.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ivar Kristiansen (H): Siden Hedstrøm ikke snakket så mye om det saken egentlig gjelder, forhandlingene rundt etableringen av et IT-senter på Fornebu, og siden flertallspartiene tvinger gjennom en innstilling som skreddersys for den ene av de to interessentene, kan jeg ikke tolke det på noen annen måte enn at beslutningen om modell og interessent må være tatt for lenge siden.

Det andre forholdet som jeg ser grunn til å ta opp, siden saksordføreren ikke kunne redegjøre for det eller hadde oversikt, og spesielt siden dette er et av flertallspartiernes glansnummer, gjelder bildet av staten som katalysator og den store pådriver. Her viser man til flertallsinnstillingen, der det heter:

«Fleirtallet vil peike på at skal dette lykkast, må Staten vera ein aktiv pådrivar og medaktør i utviklinga. Fleirtallet vil vise til at slikt partnerskap ser vi også i t.d. USA og i våre naboland Sverige og Danmark i samband med Øresund-initiativet.»

Jeg må stille spørsmålet: Er dette tilfellet? Disse land har vel overhodet ikke noen modell for sine løsninger som på noen slags måte kan sammenlignes med den norske såkalte Hed-Op-varianten.

Øystein Hedstrøm (Frp): Fra Fremskrittspartiets side har vi ikke tatt stilling til hvilken av de to interessentene som nå gjenstår, som bør få tilslaget, men det politiske flertall har lenge lagt rammer for at en visjon må tilfredstilles, vi må ha et areal som er stort nok og en del andre forutsetninger må være oppfylt.

Regjeringen fikk inn syv tilbud i vår og valgte å forhandle videre med tre av interessentene. To av disse tre har nå slått seg sammen og økt sin mulighet i konkurranse fra 33 1/3 pst. til 50 pst. Det var også i tråd med et ønske fra stortingsflertallet om å oppnå synergieffekter ved sammenslåing. Vi har ikke tatt endelig stilling, men jeg regner med at de som er profesjonelle i næringslivet, har lest innstillingene fra tidligere behandlinger i Stortinget og forholdt seg til det.

Når det gjelder dette med statlig medvirkning, er det altså slik at vi i denne saken har akseptert at staten kan legge inn sine eiendommer og bygninger i et felles eierskap med de private. Dette skjer i form av et kontantinnskudd som tilsvarer nettoverdien av statens eiendommer. Staten har et ansvar for næringspolitikken i et land og

skal være en pådriver. Det skjer en eksplosiv utvikling innenfor IT- og kunnskapssektoren, og her gjelder det å være på banen. Men det skal være de private som står for vekst og initiativ i dette senteret.

Og så til hvordan dette er internasjonalt. Vi har en rekke IT- og kunnskapssentra, og jeg kjenner faktisk ikke til noen hvor ikke staten er med i et samarbeid med private interessenter.

Rolf Reikvam (SV): Dette var et innlegg som føyer seg til flertallsinnstillingen på en god måte. Første delen var en oppramsing av honnørord og navn på internasjonalt kjente IT-selskaper. I den siste delen gikk Hedstrøm over til å snakke om areal, og det var på mange måter det som ble den viktigste saken.

Jeg har lyst til å stille det samme spørsmålet til Hedstrøm som jeg stilte til Rudihagen: Når Hedstrøm ser på de planene som det offentlige har på utdannings- og forskningssiden – og det er de offentlige universitetene og høyskolene vi stort sett snakker om når vi snakker om forskning og utdanning – og når han ser på de planene som disse selskapene har og det de legger fram som sine forslag, og som også er antydning i proposisjonen, nemlig et bedriftsuniversitet, et nettverksuniversitet, det er stort sett det som ligger der av konkrete ting, er han da optimist med sikte på å få i gang, få etablert den type kunnskapssenter som han nå jakter på, et kunnskapssenter som i stor grad vil konkurrere med de sentre som vi har etablert rundt de aller fleste store universitetene i dette landet?

Spørsmålet er altså: Er han optimist med sikte på å få til dette kunnskapssenteret sitt?

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg kan svare entydig ja på spørsmålet. Jeg er optimist. Det er faktisk slik at vi i komitehøringene og i andre sammenhenger har spurt de to interessentene som er tilbake, om hvilke intensjonsavtaler de har tegnet f.eks. med internasjonale selskaper, hvilke kontakter de har med universiteter og forskningsmiljøer internasjonalt. Vi har også, selvfølgelig ved siden av det fysiske Fornebu, vært veldig opptatt av mulighetene for regionale ringvirkninger der det alt er tegnet foreløpige avtaler med 30–40 kommuner, bl.a. om opprettelse av bedrifter, elektroniske klasserom osv. Så jeg tror at dette vil være en utvikling som vil bli helt eksplosiv den dagen en av disse to interessentene får tilslaget. Da vil vi få en utvikling på Fornebu som jeg tror knapt noen i denne sal har drømt om.

Leif Helge Kongshaug (V): Representanten Hedstrøm nevnte at Stortinget nylig har behandlet den såkalte eierskapsmeldingen. Den trekker opp viktige prinsipielle sider ved statens eierskap i næringslivet, og her har også Fremskrittspartiet klare synspunkter. I sitt program tar Fremskrittspartiet avstand fra en sammenblanding, eller samrøre, som de selv kaller det, mellom såkalte samfunnsinteresser og bedriftsøkonomiske, rasjonelle interesser. En slik sammenblanding er skadelig, ifølge Fremskrittspartiets program. Ansvaret utvannes, fordi det all-

tid er en veg ut av kritikkverdige disposisjoner, påpeker Fremskrittspartiet.

Nå er Fremskrittspartiet med og utgjør flertallet i denne saken, et flertall som vil bruke offentlige midler til å bygge boliger på Fornebu, attpåtil i et eiendomsselskap som også skal ta seg av andre oppgaver – etter Venstres mening en klar sammenblanding. Mener Fremskrittspartiet og representanten Hedstrøm at det er i bedriftsøkonomisk interesse, samfunnsinteresse eller en blanding av disse å bygge boliger på Fornebu? Hvordan harmonerer dette med Fremskrittspartiets program?

Øystein Hedstrøm (Frp): Det er hyggelig at representanten Kongshaug har tatt seg tid til å lese deler av Fremskrittspartiets næringsprogram. Det står mye bra der, så jeg håper han fortsetter med den lesningen.

Det er riktig at vi behandlet eierskapsmeldingen og næringsmeldingen tidligere i år. De få konkrete tiltakene som kom fra Regjeringens side, var et prosjektutviklings-tilskudd og noen såkalte regionale såkornfond. Det var vel essensen i det. Det vil på ingen måte, skal vi tro norsk næringsliv – enten det gjelder større eller små og mellomstore bedrifter – ha noen innvirkning på etablering og utvikling i Norge. Her må det helt andre grep til. Fremskrittspartiet har i sine alternative statsbudsjetter skatte- og avgiftslettelser på ca. 25 milliarder kr. Det er ting som vil monne for å gjøre det lettere å få etablert næringsvirksomhet i Norge.

Men det er også riktig at vi har en debatt i Fremskrittspartiet om bruk av offentlige midler. Hvis han har sett nøye etter i vårt program, står det bl.a. at vi kan tenke oss å bruke en del fond, pensjonsfond osv., offentlige midler, til å gå inn som institusjonell investor i næringsvirksomhet. Det blir en debatt videre fram mot Fremskrittspartiets landsmøte om dette, og så får vi se hvor vi konkret havner. Det som er viktig, er at Norge ikke kommer i bakleksa, at vi ikke blir stående og ikke får noen utvikling, slik at IT-teknologien utvikles i Finland, Danmark og Sverige, og at vi ikke kommer med i denne unike næringsclusteren som nå er i ferd med å bygges opp.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Anita Apeltun Sæle (KrF): Eigentleg trur eg at det meste er sagt i denne saka. Alle visjonar for eit senter som betyr mykje internasjonalt, er gjentatt tallause gonger frå denne talarstolen, og det burde ikkje vore ein stor debatt i dag. Det burde vore slik at Regjeringa fekk mest mogleg frie hender til å fullføra dei viktige forhandlingane som dei er midt inne i, og så leggja fram for Stortinget si vurdering av kven som er best i stand til å skapa eit IKT-miljø med smitteeffekt på Fornebu. Det undrar meg eigentleg at saka ikkje er så enkel.

Den største og mest alvorlege usemja går på kor stort dette senteret skal eller må vera, og kva det så skal kosta som resultat. Det er innlysande og for så vidt stadfesta av alle involverte at arealet Regjeringa har tilrådd som IT-senter, er tilstrekkeleg for alle dei funksjonane IT-senteret skal ha. Det er underleg at Arbeidarpartiet vil at staten

skal stilla opp for å gje dei mest privilegerte bustader, for sosial bustadbygging er det jo ikkje snakk om. Studentane er tatt vare på innan det arealet som Regjeringa tilrår. Kvifor denne nye politikken? Skal staten no gå inn og bera kostnader for alle byggjeprosjekt som det er fortene i? Det er lukrativt å byggja bustader i pressområde i Noreg i dag.

Eg har før forstått det slik at landets største parti meiner at det er dei fattige og dei underprivilegerte som staten burde skaffa bustadfinansiering. Slik er det tydelegvis ikkje lenger. At Framstegspartiet skal stå på same linja, er i komplett disharmoni med filosofien om eit fritt næringsliv og privat eigarskap. Her føreskriv Framstegspartiet at staten skal gå inn og byggja luksusbustader på Oslos indrefilet av eit bustadområde. Unnskyld eit lite sidesprang, men kanskje vi skulle starta bygging av bustader på Voss. Der er det ei IT-bedrift i verdsklasse som er under sterk ekspansjon. Det er ei kunnskapsbedrift med eit internasjonalt kontaktnett som investerer og satsar på nordisk språkteknologi, og som trekkjer til seg medarbeidarar frå verdas metropolar med kunnskap som ikkje finst i Noreg. Dei har faktisk problem der oppe med å skaffa eigna bustader til sine høgt kvalifiserte utanlandske medarbeidarar, men dei trudde liksom ikkje at det var ei statleg oppgåve.

Sjølv om Kristeleg Folkeparti stiller seg undrande til fleirtalets vilje til å detaljregulera, er vi framleis samde i at det er behov for å oppretta eit senter som skal bidra til etablering av ny næringsverksemd. Regjeringa vil naturlegvis gjera sitt yttarste for å få dette til.

Innovasjon er viktig. Vi må få utdanningsinstitusjonane, forskinga og næringslivet i Noreg til å dra saman for å plassera Noreg i forsetet i kunnskapsindustri-sammenheng. Det gjer vi både ved å oppretta eit senter på Fornebu og ved at dette senteret fungerer i eit samspel med forskings- og undervisningsinstitusjonane, slik at vi også styrkjer regionanes kompetanse på IT-området. Det kan vi altså utmerkt godt gjera innanfor det arealet som Regjeringa har anbefalt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torstein Rudihagen (A): Det er mykje ein skal høyre. Men noko av det underlegaste er at Arbeidarpartiet skal ha ansvaret for at vi på nytt får ein debatt om denne saka i denne salen. Allereie ved behandlinga i juni sa Arbeidarpartiet klart og tydeleg frå om at det hasta med å kome i gang med eit IT- og kunnskapssenter på Fornebu. Vi sa faktisk at ein allereie burde ha kome i gang frå 1. januar i fjor. Fornebu har nå vore nedlagt i eit års tid, og det er ennå ikkje kome i gang noka som helst verksemd der ute. Dette er så sanneleg min hatt ikkje Arbeidarpartiets ansvar! Er det noko vi har måtta gjere i denne saka frå første stund, er det å presse på med omsyn til tidsplan. Det siste vi gjorde, var å vedta at Regjeringa skulle kome attende med ein proposisjon innan 1. oktober. Da skulle det vore forhandla fram avtaler med interessentane, og ein interessent skulle vore anbefalt frå Regjeringas side, slik at Stortinget på sjølvstendig grunn-

lag nå i dag kunne ha vore med og vurdert kva for ein interessent som skulle inn der. Når representanten Apelthun Sæle uttrykker uro over at vi enda ein gong har ein debatt om denne saka, får ho rette det mot si eiga regjering.

Elles kjem Apelthun Sæle med same påstand som for så vidt Kongshaug var innom, at staten skal bruke pengar til å bygge bustader for dei rike på Fornebu. At vi tek frå dei fattige og gjev til dei rike, såg eg faktisk på tekst-TV her ein dag at Apelthun Sæle hadde uttrykt. Men kjære, pratar ein her mot betre vitande? Det som står i Regjeringsopplegg, er, som Apelthun Sæle seier, 316 dekar. Så opnar ein for at ein interessent kan kjøpe området omkring slik at ein får eit totalt areal til senteret på 500 dekar. Det seier vi er veldig greitt. Lat dei private interessentane kjøpe det. Det er ikkje staten som skal bruke ei einaste krone på det. Men vi seier at det er nødvendig at det blir lagt inn i det felles eigarselskapet, som staten skal vere med i for å hindre nettopp at dei rike spekulerer i eigeomsprosjekt der ute, og for å sikre at vi får ei felles styring med arealet.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Det stemmer at Arbeiderpartiet har meint at det hastar med å koma i gang. Når eg no har ordet, vil eg gjerne seia at Regjeringa og Kristeleg Folkeparti er veldig nøgd med at ein har fått tid fram til 17. desember til å gjennomføra forhandlingane, som har tatt noko lengre tid enn det ein fyrst håpte. Det er fordi det er ei komplisert og stor sak som no er komen på denne måten til Stortinget. Det som eg sa, var at det er beklageleg at vi har ein stor debatt om ei eigentleg veldig enkel sak, som går ut på at ein skal koma tilbake igjen til Stortinget med den endelege vurderinga – som ein jo må gjera.

Så til dette med bustadbygging. Det er slik i dette landet at det stort sett er private som står for bustadbygging. Og skilnaden på fleirtalet og Kristeleg Folkeparti i denne saka er nettopp at vi vil at ein skal halda fram med det, og at staten skal konsentrera sine pengar, sin innsats innanfor det som skal byggja landet på IKT-området. Å byggja nye bedrifter og skapa innovasjon i Noreg er viktigare enn boligbygging, som ein vel kan tena pengar på, men som ligg utanfor eit IT- og kunnskapssenter på Fornebu.

Øystein Hedstrøm (Frp): Det er viktig å påpeke at vi nå er sent ute på Fornebu. Hvis Regjeringa hadde fulgt opp, burde det alt i oktober–november i fjor vært full anleggsvirksomhet og en brakkeby ute på Fornebu. Jeg så ordføreren i Bærum kommune, Reinsfelt, på TV her forleden, og han beklaget seg over at på grunn av død kapital på Fornebu forsvant det verdier i hundremillionersklassen – på grunn av den treneringen som har skjedd når det gjelder Fornebu. Men det som verre er, er at jeg føler at Regjeringa og regjeringspartiene ikke har noe grep om den fremtidige næringspolitikken for landet vårt. Mye forvitret og flyttes ut, og vi får ikke erstattet dette. Det er da jeg synes det er litt merkelig at man ønsker å legge seg på en modell på Fornebu som betyr minst mulig senest mulig.

Og jeg vil inn på de dramatiske forhandlingene som Telenor faktisk i dag står midt oppe i, om fremtidig forskning og utvikling i Norge. Tror representanten

Apelthun Sæle at dimensjonen – altså størrelsen – på Fornebu og de felles ambisjonene her for kunnskapssenteret er uten betydning for Telenors muligheter for å lykkes i Norge?

Anita Apelthun Sæle (KrF): No må eg vel innrømme at ting tar tid, men frå det til å seia at Regjeringa ikkje har eit grep om sakene, er likevel å gå for langt. Ein forhandlar med to store, velkvalifiserte interessentar om å byggja det som skal vera framtidens kunnskapssenter på Fornebu. Og det har tatt litt lengre tid enn ein føresette, men ein er i gang – ikkje for å få minst mogleg seinast mogleg, men for å få eit best mogleg senter så fort som mogleg.

Storleiken på Fornebu er eigentleg konstant. Om staten byggjer bustader eller om andre byggjer bustader, vil ha lite å seia for storleiken på Fornebu. Det arealet som ein skal byggja bustader på, vert det nok bygt bustader på i alle høve, og det er det som er hovudsaka for Kristeleg Folkeparti. Staten treng ikkje ta hand om det for at bustadbygging skal koma i gang. Og eg trur at Telenor får det kunnskapssenteret som er nødvendig for at dei skal kunna ekspandera på dette området.

Ivar Kristiansen (H): Kristelig Folkepartis representant snakker mye om hva de andre partiene gjør og står for. Jeg må bare si at jeg begynner å bli enda mer i tvil om hva det er Kristelig Folkeparti etter hvert står for i denne saken. Mener man det samme i dag som man eksempelvis gjorde i vår, nemlig at staten ikke skulle gå inn i dette selskapet, eller er det slik at man har snudd radikalt på dette området?

Her ser vi at Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet driver gjennom sin vilje nok en gang. Blant annet ser vi at IT-selskapet skal ha et betydelig større areal enn det som Regjeringa legger opp til i sin anbefaling. Vi ser vidare at Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet er imot Regjeringsforslag om at det skal etableres to uavhengige selskaper – IT og eiendomsutvikling. Mitt spørsmål må jo være: Hvor setter egentlig denne regjeringa sin grense for det som må være århundrets største eksempel på stortingsregjereri?

Helt til slutt: Jeg har registrert at man fra regjeringshold, både i forbindelse med den tilbakelagte valgkamp og ikke minst nå i budsjettforhandlingene, i en omfordelingshensyntagen har snakket mye om viktigheten av å ta fra de rike. Er ikke Kristelig Folkeparti nå faktisk en stor pådriver for det stikk motsatte, nemlig å tilføre de rike et betydelig antall kroner i hundremillionersklassen?

Anita Apelthun Sæle (KrF): Kristeleg Folkeparti er nok av den oppfatninga at eit kunnskapssenter på Fornebu har så sterke interessentar bak seg at dette ville vera ein industri som ville veksa fram også utan at staten var sterkt inne. Men vi held oss til dei stortingsvedtaka som er gjorde, og vi ser at staten kan bidra med vesentlege ting når vi no, slik Stortinget har vedtatt, skal danna eit kunnskapssenter på Fornebu der staten er ein interessent. Som ei mindretalsregjering held vi oss naturlegvis til stortingsvedtak. Det trur eg også representanten Ivar

Kristiansen sitt parti ville gjera dersom dei ein gong skulle koma i regjering. Vi ser det slik at det er viktig å skaffa landet eit kunnskapssenter på Fornebu som har smitteeffekt til regionane, og vi ynskjer å ha handa så mykje på rattet at dette vil skje, slik at regionane i Noreg som har tilfang av viktig kunnskapsindustri, skal kunna veksa og trivast og byggja heile landet.

Eg trur det var eit spørsmål til, men det vart borte for meg.

Presidenten: Kan presidenten friste representanten Apelthun Sæle til å fremsette mindretallsforslaget på side 4 i innstillingen?

Anita Apelthun Sæle (KrF): Ja, mindretallsforslaget er hermed sett fram.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Ansgar Gabrielsen (H): Dess flere innlegg, dess flere debatter og dess flere runder vi har på denne saken, dess sikrere blir jeg på det standpunktet Høyre har tatt i denne saken. Det gjelder også den debatten vi har hatt i dag.

Høyres merknad i den innstillingen vi i dag har til behandling, innledes med at Høyre fremdeles er positive til etablering av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu – gjerne med det innhold og med den tolkning av visjonen som saksordføreren har redegjort for. Det er jo godt at det i hvert fall er en som er villig til å påta seg en tolkning av disse visjoner.

Alt tyder på at den næringen vi her snakker om, er en fremtidsrettet næring, en næring som vil bety mer og mer også for vår nasjon. Vi ser allerede av tallene at IT-næringens bidrag til BNP blir større for hvert år som går.

Derfor mener Høyre nå det vi har ment hver gang vi har behandlet denne saken, nemlig at det er gjennom de etablerte utdannings- og forskningsinstitusjonene det statlige engasjement skal kanaliseres. I tillegg vil vi medvirke til etablering av inkubatorvirksomhet hvor det samarbeides mellom bedrifter, SIVA og SND. Disse aktivitetene mener vi bør legges til Terminalbygget. Behovet for areal i terminalbygningen er av institusjonene selv anslått til 8 000 m².

Det statlige arealet på til sammen 200 dekar som er regulert til næringsformål, mener vi fremdeles bør selges i en åpen konkurranse. Vi er fremdeles motstandere av statlig eierskap i den øvrige utbyggingen hva gjelder næringsbygg, og selvfølgelig hva gjelder boliger. Vi mener også at det fremstår som underlig at flertallet vil at staten skal engasjere seg på eiersiden i et selskap som skal realisere visjoner som den ansvarlige statsråden fremdeles ikke vet hva innebærer. Dette flertallet tar faktisk i innstillingen til orde for å utvide statens engasjement med ytterligere 165 mill. kr ved å binde opp statsbudsjettet for 2001. At også Regjeringen nå har inntatt det standpunktet at man skal engasjere seg på eiersiden, gjør ikke saken mindre underlig. Høyre har hele tiden gått imot statlig

eierdeltakelse i de selskap som skal realisere disse visjonene. Og jeg må få lov til å føye til for egen del at jeg blir mer og mer overbevist om at det er det rette.

Det standpunktet som Høyre har i dag, er det samme standpunktet som Regjeringen også hadde før sommerferien. Hva som har skjedd i løpet av sommerferien, kan vi bare tenke oss. Det vi ser av den proposisjonen vi i dag behandler, er at Regjeringen har gitt opp kampen om det statlige eierskapet og i statsbudsjettet helt frivillig har foreslått en bevilgning på 260 mill. kr til kjøp av aksjer i dette selskapet.

Det saken dreier seg om i dag, er ikke om det skal eller ikke skal komme et IT-senter på Fornebu. Ingen av partiene som er i næringskomiteen, har i innstillingen vært negative til etablering av et slikt senter. Det det hele dreier seg om, er hvorvidt staten skal engasjere seg på eiersiden, og i hvilket omfang. Her har det vært et flertall, bestående av Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, som har stått som tinnsoldater, og som av etter hvert noe uklare årsaker vil at staten skal tungt inn på eiersiden. Og når jeg sier «noe uklare» grunner, er det fordi argumentasjonen har variert noe for hvorfor staten skal være på eiersiden. Det har vi sett av innleggene i dag fra henholdsvis Rudihagen og Hedstrøm, det er ikke samme begrunnelsen. Til å begynne med var det behovet for i det hele tatt å kunne realisere visjonen som var årsaken til statens engasjement. Etter hvert har det dreid seg om å få styring med utviklingen på Fornebu. Det har vært å kunne selge seg ut i neste omgang med gevinst. I dagens innstilling sies det at skal staten ha et ansvar for at visjonen blir fulgt opp – en visjon som statsråden i hvert fall fremdeles ikke har greid å få tak i – må statens andel være stor nok til å få en god nok kontroll.

Når det gjelder statens erfaring med styring gjennom eierskap, synes jeg det er nok å vise til samferdselsministeren og hans forsøk på å styre hvor postkassene i dette landet skal stå – og det gjelder et heleid statlig selskap. Vi husker alle hvordan det gikk med postkassen til Fjærvoll.

Jeg ønsker den ansvarlige statsråd lykke til i arbeidet med at visjonen blir fulgt opp – en visjon som for øvrig statsråden i proposisjonen sier følgende om:

«Innholdet i interessentenes visjoner fremstår som uklare på en del punkter. Dette gjelder bl.a. manglende konkretisering.»

Det er ikke uvesentlig at man blir konkret når man skal bevilge 260 mill. kr til aksjekapital i et selskap. Forstå det den som kan.

Når Høyre har vært motstandere av statlig eierskap i denne næringsetableringen, har det en svært enkel forklaring. Den aktuelle etableringen, som vi mener er fornuftig nok, vil kunne bli realisert ved at private investorer bruker egne penger til å realisere sine visjoner. Jeg har ikke personlig kompetanse til å si hvorvidt de aktuelle prosjektene er gode eller ei – og vil føye til: Jeg tviler på at det er andre her som innehar den kompetansen – men en tommelfingerregel er i hvert fall at når en er villig til å bruke egne penger, så er det en god indikator på at i det minste en selv har tro på det en holder på med. I dette til-

fellet er det først og fremst lysten til å ha tak i andres penger som kommer frem.

Jeg legger også vekt på at det denne gangen er Norges mest sentrale tomteområde det er snakk om, og statlig eierskap, som jeg for øvrig anser som unødvendig for å realisere prosjektet. Det blir etter mitt skjønn helt meningsløst, for de aktuelle selskapene som fremdeles henger med i kampen om å få Fornebu-tomta, må vurderes som de mest kapitalsterke vi har i dette landet. Det er ikke akkurat representanter for Fattig-Norge, som det var snakk om her tidligere i dag. En liten indikasjon på hva jeg mener, kan kanskje anskueliggjøres ved at den ene grupperingen alene har eierandeler bare i IT-selskaper for til sammen 10 milliarder kr. Behovet for kapital kan vel ikke sies å være grunnen til at Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet skal ha staten inn på eiersiden allerede ved oppstart.

Også i fremtiden tror jeg at det at staten er så sterkt inne på eiersiden, vil medføre komplikasjoner. Jeg føler at det Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet er i ferd med å gjøre, er å lage en syntetisk navlestreng mellom Stortinget og Fornebu. Den skal vel graves ned og vedlikeholdes, slik at her kan midlene gå friskt i fremtiden.

Jeg skjønner godt at private investorer vil ha med staten på eiersiden. Hvem vil ikke inngå kompaniskap med Onkel Skrue? En eier som i neste omgang i tillegg skal fordele forskningsmidler, studieplasser, SND-midler og SIVA-midler, er ingen dum partner å ha.

At det her vil oppstå rollekonflikter i fremtiden, skal det ikke stor fantasi til for å forstå. Med staten som eier av universiteter og høyskoler og staten som eier av slike selskaper som det her er snakk om, vil avgjørelser kunne bli tatt ut fra andre motiver enn hvor det bør plasseres i forhold til hvor det er best. Det vil være det eierskapet som gjør at man vil bli dratt med og sugd inn i denne navlestrengen.

Jeg må si, når saksordføreren i en replikkrunde sa at han ikke kjente Øresund-prosjektet tilstrekkelig, at det har vært brukt om att og om att som et eksempel på hvordan dette er gjort i andre land – den svenske og den danske staten er altså ikke inne på eiersiden. Det bør gjøres i Norge som det gjøres i USA, som det gjøres i Øresund; det er de etablerte offentlige institusjoner for forskning og utdanning som inngår avtaler med disse IT-miljøene, fordi de føler at det er det de får mest igjen for.

Helt til slutt noen få ord om det som har skjedd i komiteen. Nå er det slik, som Apelthun Sæle redegjorde for i sitt innlegg, at denne regjeringen har stor trening i å svelge kameler. Uansett størrelse og stivbeinhet glir de ned. Denne kamelen ble imidlertid for stor. Regjeringen valgte å sette foten ned, og man foretok en tredeling av kamelen. Man aksepterte en merknad nå, Regjeringen må legge til grunn i den proposisjonen som kommer den 17. desember, at det er flertall i Stortinget for å utvide aksjekapitalen med 165 mill. kr, og i den grad Bondevik-regjeringen skulle levere St.prp. nr. 1 neste år, antar jeg at statsråd Dāvøy, hvis hun da fremdeles er statsråd, vil ha en post 90 der det står 165 mill. kr. Da kan Regjeringen si at de har måttet etterkomme stortingsflertallets ønske,

man har ikke ønsket å utfordre Stortinget i saken. Jeg synes det er underlig.

Jeg tar opp Høyres forslag, som for øvrig jeg personlig anser som det definitivt beste i den innstillingen vi i dag har til behandling.

Presidenten: Presidenten har merket seg at hr. Gabrielsen har tatt opp det forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Kjell Opseth (A): Det er ikkje noko nytt at representanten Gabrielsen prøver å gjere seg morosam over andre og andre sine meiningar. Det er ei form i denne salen som enkelte likar å bruke, og eg har for så vidt ikkje noko imot at ein argumenterer på den måten.

Men det som likevel forundrar meg, er at dei som meiner å vere næringslivets fremste representantar i denne salen, nemleg dei frå Høgre, til dei grader ikkje lyttar til kva næringslivet i vårt land meiner det er behov for. Det er ikkje ein vill idé – som ein kunne få inntrykk av frå representanten Gabrielsen – når Arbeidarpartiet meiner at det er behov for at staten og norsk næringsliv går i partnerskap for å bringe oss gjennom den fasen vi no er i, overgangen frå industrisamfunnet til kunnskapssamfunnet. For det er det det dreier seg om, korkje meir eller mindre. Den vil altså representanten Gabrielsen, som representant for det fremste næringslivspartiet etter deira eige syn, altså overlata til næringslivet heilt på eiga hand, trass i at dei ber om medverknad. Eg berre noterer meg at det er slik.

Det gjer det ikkje noko betre at representanten Gabrielsen og Høgre her i salen ikkje har greidd å endre syn på to år. Det er rett det – dei meiner det same no som dei har meint heile tida, nemleg at staten skal ta i dette med eldtang.

Vi meiner at vi bør vere med og hjelpe norsk næringsliv gjennom den strukturendringa som vi ser alle saman, og eg er heilt sikker på at det er både rett og nødvendig. Kan representanten Gabrielsen fortelje meg og dei andre her i salen kva Høgre vil bidra med i denne strukturendringa?

Ansgar Gabrielsen (H): Næringslivet har ikke etterspurt statlig eierdeltakelse, ei heller på Fornebu. Jeg har ikke hørt slik argumentasjon, utenfor de helt snevre rekene, på dette området. At staten er naturlig medaktør ved etablering av et senter på Fornebu, er det bred enighet om. Det går fram av innstillingen, det går fram av St.meld. nr. 13, som vi behandlet i vår, i hvilket omfang og på hvilken måte dette burde gjøres. Det er det bred enighet om.

Det som er mitt anliggende, og det som har vært Høyres anliggende, er at vi ikke skal engasjere oss på eiersiden, med de begrunnelsene som jeg selv har gitt. Og når det gjelder – som det ble sagt – å bringe oss gjennom den fasen vi er inne i nå, der vi skal gå over fra industrisamfunnet til noe helt annet, høres det ut som det skjer klokken tolv nyttårsaften.

50 pst. av norsk næringsliv er eid av staten. Vi kan komme opp til 100 pst., og jeg forstår det slik at Arbeider-

partiet har en ambisjon om i hvert fall å løfte det over disse 50 pst. Jeg kan ikke med min beste vilje se at de steder hvor man har prøvd å øke statens eierandel til et eller annet sted mellom 50 pst. og 100 pst., har det vært vellykket. Det betyr ikke at ikke det offentlige og næringslivet må gå sammen i partnerskap – kall det hva du vil – for å fremkjøre prosjekter. Men på eiersiden – vi har statlige institusjoner til å ta seg av de faglige interessene som er knyttet til et slikt IT-senter. Det er våre forskningsinstitusjoner, våre høyskoler og våre universiteter. De har vist i andre land som har etablert IT- og kunnskapssentre, at de har lyktes med det. Det tror jeg de norske institusjonene har styrke, interesse og kraft til å gjøre.

Øystein Hedstrøm (Frp): I denne saken har vi gjennom en rekke debatter fått manifestert at Høyre lider av statsskrekke, og det må de jo få lov til å gjøre.

Fremskrittspartiet har inntatt et noe annet standpunkt. Vi mener at en statlig deltakelse på Fornebu i planene og sammen med private investorer er en investering for å utvikle ny kunnskap og nye bedrifter i Norge. Men det står fortsatt fast at vi ønsker å ha en mulighet for at staten kan selge seg ut helt eller delvis om en tid. Da kan det også være store verdier å hente på dette, ved at det blir gitt en god avkastning til skattebetalerne.

Det som skjer her i Norge, er ikke noe enestående, vil jeg si. I USA og innenfor EU har staten ofte en medvirkende og tilretteleggende rolle. Vi ser det i kunnskapssentre, ikke bare i Silicon Valley, som er mest kjent, men også i Austin i Texas, i Seattle og svært mange andre steder. Dette er faktisk heller ikke noe nytt i Norge ut fra en markedsliberalistisk tankegang. Vi vet at Schweigaard, Stang og Broch i midten av det forrige århundret snakket om det norske systemet. Man mente at staten skulle ha en tilretteleggende oppgave når det skulle gjøres store investeringer i jernbane, telegraf osv. Og de var nettopp, en del av dem, ideologer for Høyre da Høyre ble etablert noe senere. Så mitt spørsmål til representanten Gabrielsen er: Hva er det som gjør at Høyre tror at norske bedrifter som de eneste i vår del av verden kan utvikle, finansiere og gjennomføre denne typen virksomhet uten at staten legger forholdene til rette? Dette er innenfor et nytt område, høyteknologiområdet, og dette senteret skal bli et ledende senter i Europa i løpet av noen år.

Ansgar Gabrielsen (H): Jeg må si jeg har lyst til å begynne med ordtaket at man skal høre mye før ørene faller av, når Hedstrøm slutter med et spørsmål om hvordan i all verdens rike man i det hele tatt skal få til at det skjer noe på Fornebu hvis ikke staten går inn i dette. Jeg ser at presidenten i dag følger veldig nøye med, og det skjønner jeg veldig godt.

Når det er referert til Schweigaard og Stang, må jeg si at nå har jeg nettopp lest en «murstein» om våre kjemper på 1800-tallet i forbindelse med utviklingen av den industrielle revolusjon osv. Når man tenker på det folket som gikk rundt i tresko og vadmelsbukser her midt på 1800-tallet, i en embetsmannsstat styrt av 1 000 mennesker, hvor Schweigaard og Stang så behov for at det of-

fentlige var med og initierte tiltak slik at også husmannsstaten Norge skulle få et bein inn i det industrielle miljøet som engelskmenn og andre europeere hadde gått foran for, synes jeg kanskje bildet er litt dårlig i forhold til i dag. Det er nå vi står på terskelen til det neste årtusen. Vi går – så å si – verken i tresko eller i vadmelsbukse teknologisk i forhold til hva de gjør i den øvrige vestlige verden, og har i så måte ikke større behov for statlig engasjement her enn de har f.eks. i Øresund. En bit av argumentasjonen for det statlige eierskapet går ut på at vi har mulighet for å selge oss ut og kan gå ut med store gevinster. Ja, det må jo bety at den tomten som vi selger, har en altfor lav inngangspris hvis det er slik at det er åpenbart at man etter kort tid vil kunne hente ut store gevinster. Enten må da Hedstrøm vite ting som vi andre ikke vet, eller så må tomten være altfor lavt priset, for enhver som kjøper en tomt til markedspris, kjøper tomten til den prisen som markedet antar er verdien, og der verdiuttaket etter ett, to, tre, fem eller ti år er avspeilet. Dette er slik at en skulle ønske at Schweigaard og Stang hadde vært til stede, president!

Presidenten: Det er presidentens oppgave å følge nøye med – også når det gjelder tiden, hr. Gabrielsen!

Kjell Opseth (A): Vi kunne ikkje kome i den situasjonen at representanten Gabrielsen slapp unna med to replikkar, difor ein heilt kort ein frå mi side.

Eg blir litt forundra når representanten Gabrielsen seier at staten gjerne skal vere med, men ikkje på eigarsida. For meg står då spørsmålet igjen: Er det slik at representanten Gabrielsen gjerne ser at staten støttar i form av direkte overføringar til dei private som skal etablere seg der ute, eller er det på ein annan måte han meiner staten skal vere med? Er det berre når det gjeld forskning og utdanning? Skal liksom inkubatorverksemdar gå heilt av seg sjølve, eller skal staten vere med og hjelpe fram nye produkt? Representanten Gabrielsen bør vite at det å hjelpe fram nye produkt frå idé til eit ferdig produkt og ikkje minst eit produkt som forbrukaren vil ha, er det som er vanskelegast i dette landet, fordi ein ikkje får tilgang på den typen risikokapital. Det er ei av dei sidene Arbeidarpartiet meiner at staten bør vere med og leggje til rette for gjennom å delta i dette eigarskapet. Eg kan ikkje skjønne at det skal stride imot Høgre sin politikk på dette området, men det gjer det tydelegvis. Eg trur dette meir er blitt eit prinsipp for Høgre. Dei må på død og liv vere uenige med flertallet i denne saka, og det skal dei få gleda av å vere i framtida òg. Vi er heldigvis mange nok til å sikre at det blir eit IT- og kunnskapssenter av internasjonalt format på Fornebu.

Ansgar Gabrielsen (H): Nei, det er ikke slik at Høyre på død og liv skal være uenig med flertallet, men nå er det jo ikke slik at det eneste saliggjørende i verden er å stemme med flertallet til enhver tid.

Når det gjelder direkte støtte, kjenner Opseth Høyres profil på dette området så godt at han vet at Høyres politikk på næringsområdet i det alt vesentlige er basert på

generelle rammebetingelser som gjør at det næringsliv vi har, skal stå best mulig rustet til å møte fremtiden, og ikke at en skal legge opp til en politikk som er slik at det skal fordre størst mulig selektive tiltak fra staten når det går galt, slik at regjeringer eller enkeltstatsråder kan heise vimpelen og liksom vise at nå har de gjort noe.

Det ser vi jo i det budsjettforliket som vi har nå. Det ble av saksordføreren referert til en av de næringene som virkelig har gått godt i dette landet, nemlig den maritime næringen. Vi ser i budsjettforliket at man nå reduserer muligheten for at det skal kunne fortsette, ved at en øker beskatningen i kanskje en av de mest vellykkede næringsklustrene vi har i dette landet.

Så til dette med å hjelpe fram nye produkter. Vi har etablerte ordninger som er generelle, som gjelder fra Lindesnes til Nordkapp, for folk som har ideer, og som ønsker å ferdigstille et produkt og komme inn i markedet. Vi har det gjennom SND, vi har det gjennom flere andre institusjoner.

Og så til dette med tilgang på risikovillig kapital. Jeg er aldri i tvil om at ethvert seriøst prosjekt – og jeg vurderer de to foreliggende som to meget seriøse og sikkert godt funderte prosjekter – ikke vil ha noe problem med å fylle opp med nødvendig risikokapital, altså aksjekapital. Det tror jeg vil være det minste kunststykke. Jeg gjør igjen oppmerksom på at den ene aktøren her faktisk har eierandeler på 10 milliarder kr innenfor denne næringen allerede, så da skulle jeg jo anta at man kunne ha greid å hoste opp de 200–300 millionene ekstra som skulle til for et helt privat anlegg.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Rolf Reikvam (SV): La meg først få si litt i forbindelse med en replikkveksling som representanten Hedstrøm og jeg hadde i stad. Hedstrøm gav da noen eksempler på framtidssjener i dette prosjektet, og nevnte at man står i kø for å være med på dette med elektronisk klasserom. Det jeg har fått opplyst, er at bedriftsuniversitetet, som er en av de offentlige institusjonene hvor det er aktuelt å gå inn med noe aktivitet, ikke er med på dette prosjektet fordi de mener at teknologien her er passé. De velger en annen teknologisk løsning enn den som ligger i det elektroniske klasserommet, som Hedstrøm gjorde til en viktig sak. Hele Fornebu-prosjektet er jo 1950-tallets industrireisningstenkning overført på 1990-tallet, med ny type virksomhet, ny type teknologi, ny type industri.

Det finnes egentlig ikke utdanningspolitiske argumenter for flertallets innstilling. Det finnes heller ikke næringspolitiske argumenter for at det arealet som er foreslått, bør utvides utover de 316 målene som ligger inne. I den grad det finnes argumenter for flertallets innstilling, er de av bedriftsøkonomisk art for den gruppering eller de grupperinger som skal få bygge ut IT-senteret på Fornebu. De bedriftsøkonomiske argumentene er knyttet til mulighetene for å tjene penger på boligbygging i Norges mest attraktive område – og da snakker vi ikke om sosial boligbygging. Det er store fortjenestemuligheter i dette området. Flertallsinnstillingen er avslørende fordi

den viser at dette som kunne vært en næringspolitisk viktig sak, er blitt en boligbyggingssak.

I proposisjonen er det nevnt noen tiltak som kunne bidratt på det forsknings- og utdanningspolitiske området, som ikke engang er kommentert i flertallsinnstillingen. Det gjelder bl.a. offentlige utdanningsinstitusjoner – utdanningsinstitusjoner hvor vi kunne hatt en viss mulighet til å påvirke både med hensyn til lokalisering og satsing.

Det som det kan være aktuelt å etablere på Fornebu, er et senter for kvalitetsutvikling innenfor forskning. Det er nevnt bedriftsuniversitetet, det er nevnt etter- og videreutdanningstilbud etablert i samarbeid mellom bl.a. SINTEF og Universitetet i Oslo. De har ikke tenkt å legge noe av sin grunnutdanning til Fornebu-området. Det som eventuelt vil bli etablert der, er etter- og videreutdanningsinstitusjoner som i løpet av en femårsperiode kan få 20-30 ansatte, som hovedsakelig skal drive med kommunikasjon. De skal ikke produsere undervisning eller forskning, men de skal formidle det. De skal drive markedsføring, og de skal rette kompetansetiltak inn mot eventuelle bedrifter.

I tillegg er nettverksuniversitetet nevnt i proposisjonen. Her er det snakk om et samarbeid mellom enkelte høyskoler – Universitetet i Bergen er også involvert. Den enkelte høyskole gir utdanningstilbud og produserer utdanningstjenester – og det skal de fortsette med å gjøre. Det som også kan være aktuelt på Fornebu-området, slik jeg har forstått det, er å etablere et mindre tilbud hvor en skal selge sine undervisningstjenester til markedet i østlandsområdet.

Dette koker altså ned til følgende: Når det gjelder offentlige utdanningsinstitusjoner, høyskoler og universiteter, foreligger det ikke planer som gir grunnlag for å tro at Fornebu kan bli et tungt og viktig kunnskapssenter. Det blir galt, som jeg har sagt flere ganger, å gjøre dette til det viktigste satsingsområdet for næringsutvikling fordi vi har gode næringsparker, vi har gode miljøer knyttet til de etablerte universitetene. Det alvorlige med dette er derfor at vi samlet sett, når vi fokuserer slik på Fornebu-området, vil kunne svekke de miljøer som vi har etablert.

P e r O v e W i d t h hadde her overtatt presidentplassen.

Leif Helge Kongshaug (V): For Venstre er denne saken inne i et godt spor, med åpen konkurranse og med de føringer Stortinget tidligere har lagt. Venstre deler visjonen om et internasjonalt IT- og kunnskapssenter som samarbeider nært med de eksisterende norske kunnskapsmiljøer, og som skal bidra til en god regional utvikling på IKT-området. Det er vesentlig andre premisser i dette nå enn det var da det bare var én interessent inne i bildet.

Som representanten Apelthun Sæle var inne på, burde det ikke være nødvendig med nye stridigheter i denne saken ved denne anledning. Regjeringen, ved Arbeids- og administrasjonsdepartementet, er i siste fase med forhandlinger, med to grupperinger. Saken handler om å få den tiden man trenger i denne sluttfasen, innenfor de premisser Stortinget tidligere har vedtatt.

Likevel kan Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet heller ikke denne gangen dy seg for å drive videre det som kan oppfattes som et spill. For Venstre er det viktig at spillereglene er så klare at de ikke kan oppfattes som en fordel for den ene av de to interessentene som fortsatt er med. Hvis det hadde vært slik, som det ble sagt så utvetydig i forrige runde, at også disse partiene ønsker en reell og redelig konkurranse om IT-senteret på Fornebu, kunne de ha latt saken denne gang passere uten mer oppstyr. Men nei. Igjen tenderer saken etter Venstres mening mot stortingsregjerer og en utidig innblanding i pågående forhandlinger. Jeg vil minne om stortingspresidentens tale ved høstens kongemiddag og hennes ord om unødig detaljstyring fra Stortingets side. Det er spesielt underlig fra Arbeiderpartiet, som har erfaring fra å være i regjering, og som har som mål å få regjeringsmakt igjen.

Ved inngripen fra øverste hold ble den helt store skandalen forhindret i vedtaks form. Dermed har Regjeringen fortsatt det handlingsrommet som skal til for å slutføre forhandlingene med den verdighet som saken krever. Det er helt avgjørende at enhver forhandlingspart kan ha full tillit til at Regjeringen utelukkende tar saklige hensyn når standpunkt skal tas. Denne tilliten har også Venstre. Det gjelder for denne regjeringen og for andre regjeringer som skulle ha makten i liknende saker.

Tross de mange obstruksjonsforsøkene i denne saken har Regjeringen ført en rakrygget kamp for å få denne saken inn i det riktige spor, med åpenhet, demokrati og reell konkurranse og i et nært samspill med de etablerte utdannings- og forskningsinstitusjonene i landet. Saken har derfor fått det forløp den skulle ha. Det er Venstre fornøyd med. Så får det vise seg til slutt, på saklig grunnlag, hvem som er best egnet til å forestå utbyggingen.

Det er patetisk når komiteflertallet forsøker å skape det inntrykk at gjennomføringen av visjonen om et IT-senter av internasjonalt format på Fornebu er avhengig av at staten setter inn verdier i boligbygging på landets mest attraktive tomter. Slik er det ikke, og det er alle i stand til å se, også komiteflertallet hvis de vil.

Den faglige utredning som skjedde gjennom Spjøtvoll-utvalget, viste klart at de 316 dekar som staten rår over, er et tilstrekkelig areal til et IT-senter. Dette bekrefter også flertallet, siden det utvidede arealet altså ønskes brukt til boligformål med statlige subsidier.

Venstre er meget fornøyd med Regjeringens rakryggethet i denne saken, og vi har full tillit til at den er intakt også i forhandlingenes sluttfase.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torstein Rudihagen (A): Representanten Kongshaug var enda ein gong innom at det skulle vere unødvendig med ein debatt nå, og lykka i Kongshaug sine augo er at Regjeringa står rakryggja i denne saka.

Stortingsfleirtalet har allereie frå første gongen vi behandla denne saka sagt at det er naudsynt med ei skikkelig satsing der ute når det gjeld areal. Vi sa tidleg at staten skulle gå inn med sine eigedommar som sin del i eit felles eigarselskap der ute. Det har vore med i stortings-

fleirtalet sine rammer og føringar og premisser i denne saka nå i lang tid. Ein skulle da forvente at ei mindretalsregjering, som representanten Apelthun Sæle sa, sjølv sagt retta seg etter stortingsfleirtalet og hadde lagt si gjennomføring av denne saka innafor dei føringane som stortingsfleirtalet heile tida har trekt opp. Det at Regjeringa prøver å strupe inn konseptet gong etter gong i forhold til det stortingsfleirtalet har sagt, er ei av hovudårsakene til at vi har måtta ta ein omkamp gong etter gong, og det er ei av hovudårsakene til at det har gått så lang tid.

Mindretalet seier ein del i innstillinga som eg er så hjartans einig i. Når det gjeld val av interessentar, så seier dei:

«Disse medlemmer mener enkeltforhold i interessentenes tilbud, som for eksempel internasjonale kontakter, ikke alene kan ha avgjørende vekt.»

Det er riktig, det. Komitefleirtalet har skissert opp ei lang rekkje moment som det må leggest vekt på når det gjeld val av interessent. Men mindretalet seier òg at dette «ikke må bli behandlet som et rent eiendomsprosjekt», og at fleirtalet sitt opplegg går imot ei eigedomsprosjekttenking frå staten si side. Det er jo tvert imot. Vi aksepterer at det er ein privat interessent som i så fall må skaffe arealet omkring sjølv, men vi går ut frå at det skal leggest inn i den felles eigarskapen nettopp for å forhindre at delar av eit IT- og kunnskapssenter skal bli eit reint eigedomsprosjekt.

Leif Helge Kongshaug (V): Jeg registrerer det som representanten Rudihagen nettopp sa. Jeg kunne ikke oppfatte noen tydelige spørsmål til meg, men jeg vil kommentere det han var inne på.

Forskjellene i holdninger går nettopp på behovet for areal, og hva det arealet skal brukes til. Det er også slik at det er arbeidet til faglige grupper som har dannet grunnlaget for arealbehovsvurderingene. Her viser jeg til Spjøtvoll-utvalgets rapport og dens anbefaling om arealstørrelse for et IT- og kunnskapssenter. Der sies det at det arealet som Regjeringen legger opp til, er nok til å ivareta de interessene som ligger for å få utviklet næringsliv, forskning, videreutvikling av IT og inkubatorvirksomhet. Både ITFT og Nettverk Fornebu AS legger til grunn at 270 dekar er tilstrekkelig for utdanning, forskning, inkubator- og næringsvirksomhet. Det sier de selv. Men så er det ønskelig fra en av partene med et boligareal der det kan bygges mellom 1 000 og 2 000 boliger, og at det også skal gå inn i konseptet. Det er Venstre dypt uenig i. Venstre er uenig i at en skal gå inn med statlige midler for å få realisert nettopp det.

Ivar Kristiansen (H): Det er ganske interessant å høre på representanten Kongshaug i denne saken, og de meningene han gir uttrykk for, tror jeg stemmer ganske godt overens med de standpunkt og holdninger som Høyre har i denne saken. Jeg tror imidlertid at slik saken nå etter hvert har utviklet seg, må det være en slags trøst for Venstre at det er en ny statsråd som har overtatt stafett-

pinnen, og som er satt til den nokså vanskelige oppgaven å skulle drive dette i mål.

Men jeg har sett at representanten Kongshaug i Aftenposten mener at det Arbeiderpartiet gjør i denne saken, er det stikk motsatte av det som Arbeiderpartiet hevder å ha som mål i budsjettforhandlingene, nemlig å ta fra de rike. Jeg siterer fra Aftenposten, der representanten Kongshaug sier:

«Dette er en skandale. Tenk på hva disse 165 millionene kunne vært brukt til i distriktene. Dette er omfordeling til de rike og styrker ikke akkurat Arbeiderpartiets profil.»

Ja, jeg er helt enig i det representanten Kongshaug har sagt, og jeg går ut fra at han ikke er feilsitert i det hele tatt. Bare tenk hva man kunne ha gjort alternativt med 425 mill. kr!

Så spørsmålet mitt til representanten Kongshaug blir: Mener representanten fortsatt at dette er en skandale, eller er det slik at skandalen blir noe mindre nå når regjeringspartiene er tvunget til å være med på ferden?

Leif Helge Kongshaug (V): Det er slik at man har fått et skifte av departement med hensyn til ansvarsområdet når det gjelder denne saken, men jeg er stolt av at vi har hatt statsråder som har fått inn viktige føringer i saken som har med demokrati, med åpenhet og med redelig konkurranse å gjøre. Det har vært godt ivaretatt så langt, og det vet vi også vil bli ivaretatt i fortsettelsen.

Så er det slik at det blir lagt opp til fra Regjeringens og sentrums side at en skal gå inn med midler i et selskap for å være med og påvirke strategien og policytenkingen når det gjelder utviklingen av IKT, når det gjelder forholdet mellom senteret på Fornebu og regionale høyskoler, universitet og andre miljøer. Vi er også villige til å gå inn med midler i et selskap for å være med og holde hånden på rattet når det gjelder utviklingen på et så viktig område, som flere her har vært inne på. Men det bemerkelsesverdige i denne saken er jo at sentrumspartiene har en holdning som fortsatt ligger i sentrum, men den ligger i sentrum mellom Høyre og Fremskrittspartiet/Arbeiderpartiet. Det er enda et tegn på at her går det an å finne gode løsninger gjennom sentrumsalternativ, selv om det er litt uvanlige flanker vi har her.

Når det gjelder det konkrete spørsmålet, vil jeg si at jeg fortsatt står på at det er unødvendig å bruke midler i denne størrelsesordenen, 165 mill. kr, i et eiendomsselskap som delvis har til hensikt å bygge boliger på Fornebu. De pengene kunne ha vært bedre brukt på andre områder i samfunnet.

Torstein Rudihagen (A): Representanten Kongshaug sakna spørsmåla mine. Det blei ikkje tid til dei, så vi får ta dei nå.

Representanten Kongshaug sa i innlegget sitt at staten gjekk inn og subsidierte enkelte private interessentar på Fornebu som kanskje ikkje hadde behov for det, og at dei 165 mill. kr, som er nemnde før, kunne brukast til andre formål. Faktum er at etter opplegget vårt skal staten gå inn i eit selskap med eit innskot tilsvarende eigedomane

sine på Fornebu, eit område som alle påstår vil få ein stor verdiauke. Med andre ord: Dersom ein skulle tenke forretningsmessig frå staten si side, som ikkje er det primære, ville det truleg ikkje vere ei dårleg forretning, for det vil sannsynlegvis bli ein verdiauke som staten på eit seinare tidspunkt kan ta ut. Er det ei form for subsidiering av dei private interessentane der ute?

Det andre gjeld spørsmålet om arealet. Vi har tidlegare i dag peikt på dei moglegheitene Noreg har med ei skikkeleg satsing på Fornebu, moglegheiter til å trekke til seg internasjonal kompetanse, internasjonale IT-selskap som kan etablere verksemd der, og dei føresetnadene dei set både når det gjeld å få til eit inkubatormiljø og eit forskings- og utdanningsmiljø, og når det gjeld det totale miljøet, inkludert bustader og anna tilrettelegging for forskarar og andre som skal vere der. Skal vi lykkast med det, i tråd med det Venstre har sagt heile tida, at vi skal ha eit internasjonalt konkurransedyktig senter, ser ikkje da representanten Kongshaug at det er naudsynt å satse såpass ambisiøst som det fleirtalet her legg opp til?

Leif Helge Kongshaug (V): Jeg må få lov å medgi overfor representanten Rudihagen at det blir litt enklere å svare når en har fått spørsmålet, så det skal jeg forsøke på i denne omgangen.

Det er snakk om, ifølge representanten Rudihagen, at en går inn med et innskudd, et tilskudd, tilsvarende de verdiane som er der, og det er jo riktig. Men verdiane er der uansett, og de verdiane kan selvfølgelig omsettes til andre midler, penger, som da kan brukes på andre områder, så det har ikke noen hensikt å diskutere form eller type verdier.

Det som vi helt klart er prinsipielt uenige om, er hvorvidt det skal brukes statlige midler til å gå inn i et eiendomsselskap som skal bygge mellom 1 000 og 2 000 boliger. Jeg vil også understreke at i det konseptet som allerede ligger der, ligger det inne mulighet til å bygge ca. 30 boliger og 200 studenthybler. Det blir påpekt at dette er viktig for det totale miljøet, og jeg kan ikke forstå at det er noen svekkelse med hensyn til det totale miljøet om noen som ønsker å etablere seg på Fornebu, har en annen instans, institusjon, å henvende seg til enn det felles eiendomsselskapet når en skal skaffe seg bolig på Fornebu. Men det er der vi er prinsipielt uenige, og det viser også saken så langt.

President: Replikordskiftet er dermed avsluttet.

Gunnar Breimo (A): I denne saken kan man dessverre spørre om enkelte sentrale aktører virkelig har hjulpet til for å finne løsninger, eller om de har vært en del av problemet. Etter mitt syn er det ganske oppsiktsvekkende at en slik spørsmålsstilling skal være aktuell i en sak av så stor betydning for hele landet.

Det som har skjedd siden et flertall, bestående av Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, i forbindelse med budsjettet for 1998 stod sammen om å realisere visjonen om et internasjonalt attraktivt IT- og kunnskapssenter på Fornebu, kan gi grunnlag for mange

refleksjoner. Det skal jeg la ligge, og bare minne om at dagens kommunalminister var en av de mest aktive aktørene bak det vedtaket som startet det hele. Underveis fikk sentrumspartiene kalde føtter og hoppet av, visjonen ble for stor og vanskelig å bære fram. At Fremskrittspartiet snudde og støttet Arbeiderpartiet, ble også kynisk utnyttet i partipolitisk sammenheng, som om man forventet at Arbeiderpartiet skulle endre syn i en konkret enkeltsak bare fordi et bestemt parti forandret mening og støttet oss. Og den mest kyniske utnyttelsen av dette ble gjort i valgkampen av de partiene som i en periode baserte hele sin økonomiske politikk og sitt regjeringsgrunnlag på nettopp Fremskrittspartiet.

Arbeiderpartiet har også blitt anklaget for å ville putte milliardbeløp rett i lommen på en navngitt skipsreder. Slik snakker man imidlertid bare når saklige argumenter mangler. Et sitat av for meg ukjent opprinnelse passer godt, nemlig: Da dyttes man en mening på hvis vanvidd alle kan forstå. Denne formen for vulgærargumentasjon ble ført videre i dagens debatt av representanten Gabriel sen fra Høyre.

På meg virker det som om det er viktigere for Regjeringen å forhindre at en bestemt interessegruppe når fram med sitt konsept enn å følge opp de premissene som ble lagt av Stortinget. Jeg tenker på begrensningen av arealet til 316 dekar, noe som er det areal staten i dag har til disposisjon for et slikt senter. Men hva staten har hånd om i dag, må ikke få lov til å avgjøre utviklingen innen IT-sektoren her i landet. Det blir for kortsiktig.

Også distriktpolitiske argumenter har vært og blir fortsatt brukt mot Arbeiderpartiets syn. Det hevdes bl.a. at et IT- og kunnskapssenter på Fornebu vil støvsuge distriktene for kompetanse. Etter mitt syn er det ikke deknning for en slik påstand. Troverdigheten svekkes dessuten når de som bruker argumentet, også vil ha et senter. At noen med IT-kompetanse kan komme til å flytte til Oslo og Fornebu, skal selvsagt ikke utelukkes, men det vil være altfor kortsiktig å la en slik risiko bli bestemmende for senterets størrelse og internasjonale attraktivitet. Det er nemlig ikke slik at vi ved å redusere antallet arbeidsplasser på Fornebu unngår at flytting kan skje. Dessuten vil jo også Regjeringen at senteret skal bli et skikkelig tyngdepunkt. Den sier til og med at senteret godt kan bli større enn 316 dekar, men i så fall må interessentene selv skaffe tilleggsareal, noe som i og for seg kan være greit nok. Regjeringen vil imidlertid at de nye arealene må eies av et nytt selskap hvor staten ikke skal ha styringsmulighet som medeier.

Det som er den største faren, er at vi får et senter som ikke vil kunne konkurrere på det internasjonale plan. Dermed risikerer vi at vi ikke makter å følge med i utviklingen, ikke får den spisskompetanse landet trenger, og dermed heller ikke får tilstrekkelig kompetanse å tilføre Distrikts-Norge. Skulle vi da i tillegg komme i den situasjonen at myndighetene gjennom sitt medeierskap ikke får reell styringsmulighet med hensyn til innhold og utvikling, har vi i sannhet spilt kortene dårlig.

Slik jeg ser det, er det bare som aktive medspillere at statlige myndigheter kan sikre at senteret blir en motor

for fornying for hele landet, og at det nødvendige samspillet og balansen mellom forskning, utdanning og næringsvirksomhet sikres for framtiden. Det vil også være en forutsetning for å få til den ønskede knoppskytingen ute i regionene for å styrke og utvikle de miljøene vi allerede har og kan få andre steder i landet.

For å sikre staten de nødvendige og overordnede styringsmulighetene må staten være tungt med på eiersiden. Det må heller ikke skapes en eierstruktur som både svekker mulig statlig gevinst og umuliggjør offentlig styring. Flertallsinnstillingen om ett felles selskap er betryggende i så måte. Dermed tar også staten det samfunnsansvar den må ta sammen med næringslivet. Det forundrer meg virkelig at spesielt sentrumspartiene tar så lett på akkurat dette forholdet.

Etter mitt syn vil en halvhjertet satsing, slik Regjeringen legger opp til, være det verste vi kan gjøre både distrikts-, nærings- og utdanningspolitisk. Da kan vi få et senter som er tungt nok til å trekke kompetanse fra Distrikts-Norge, men for spinkelt og lite attraktivt til å tilføre dagens miljøer og næringsliv, både sentralt og regionalt, det framtiden vil kreve.

Statsråd Laila Dåvøy: Det har vært bred politisk enighet i Stortinget om behovet for å opprette et senter som gjennom et samspill mellom forskning, utdanning og næringsliv skal bidra til etablering av ny næringsvirksomhet. Stortinget har ikke tidligere sagt at omfattende boligbygging skal inngå som en del av IT- og kunnskapssenteret på Fornebu. Regjeringen har lagt dette til grunn for sitt arbeid.

Det primære mål for Regjeringen er å få etablert et internasjonalt konkurransedyktig IT- og kunnskapssenter, og samtidig ivareta statens interesser på en best mulig måte. Det er politisk viktig for Regjeringen at senteret skal fungere i et samspill som styrker regionene. Jeg er glad for at næringskomiteen støtter Regjeringens opplegg som går ut på å sluttforhandle med begge de to interessentene og legge fram forhandlingsresultatet for Stortinget i en proposisjon 17. desember i år.

Det er viktig at staten tilrettelegger for at det kan etableres ny næringsvirksomhet i tilknytning til senteret gjennom et tett samspill mellom næringsliv, forskning og utdanning. Etter min vurdering er det vesentlig å sikre at hoveddelen av det statlige kontantinnskuddet brukes til å realisere visjonen om IT- og kunnskapssenteret. Det er videre viktig å sikre at staten får reell innflytelse i de policykapende organer både på kort og lang sikt. Jeg er glad for at også flertallet er opptatt av dette, og viser spesielt til punkt 2 i komiteens tilråding, der de ber Regjeringen legge avgjørende vekt på det felles eierselskapets muligheter til å realisere visjonen.

Et spørsmål det er uenighet om, er hvorvidt staten gjennom sitt økonomiske engasjement i IT- og kunnskapssenteret skal bidra til omfattende boligbygging på Fornebu. Jeg merker meg at næringskomiteens flertall, bestående av Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, mener staten skal bidra til boligbyggingen. Det gjør de ved at de allerede nå, før forhandlingene er avsluttet, har kun-

net fastslå at totalkonseptet styrkes ved en løsning på ca. 500 dekar. Konsekvensen av flertallets holdninger er at staten kommer til å bidra til bygging av hele 140 000 m² boliger i et område som er å anse som svært attraktivt for private interessenter.

Jeg ønsker at den interessant som staten velger, primært skal være opptatt av å utvikle IT- og kunnskapssenteret, og ikke i for stor grad være opptatt av å utvikle et eiendomsselskap. Det avgjørende for valg av interessant bør derfor være basert på en helhetlig vurdering av innholdet i konseptene, og spesielt innholdet rettet mot oppfyllelse av visjonen. Det kan da umulig være arealstørrelsen i seg selv som skal avgjøre saken, særlig fordi flertallets ønske om ca. 500 dekar først og fremst ligger i en tilnærmet tredobling av boligmassen i det som skal være et IT- og kunnskapssenter. Disse boligene vil jo komme likevel, uavhengig av statens deltakelse.

Jeg har merket meg flertallets ønske om utvidelse av statens kapitalinnskudd med 165 mill. kr i 2001. Jeg leser flertallsmerknaden om økt kapitalinnskudd som å gjelde for en arealløsning på ca. 500 dekar. I den forbindelse vil jeg understreke at staten ikke på noen måte har kontroll over et så stort areal. Erverv av arealer utover 316 dekar til bruk for IT- og kunnskapssenteret er betinget av at Oslo kommune er villig til å avstå ytterligere arealer til et felles selskap mellom staten og private. Det er derfor høyst usikkert hvor stort areal utover 316 dekar det overheadet er mulig å oppnå.

Et alternativ til frivillig ordning med Oslo kommune er statlig regulering, men dette er ikke berørt i næringskomiteens innstilling. Det er derfor viktig at interessen i første rekke fremlegger holdbare økonomiske og faglige planer innenfor et område på 316 dekar. Areal for IT- og kunnskapssenteret utover dette må inntil tilleggsarealer er reelt fremskaffet, sies å ligge på ambisjonsnivå hos interessentene. Jeg forstår flertallet slik at det skal være en ambisjon for det felles selskapet å arbeide for å skaffe til veie et areal på ca. 500 dekar for IT- og kunnskapssenteret, hvis mulig, eller, som representanten Rudihagen selv formulerte det tidligere i dag, opplegget skal ikke stenge for at staten kan gå inn i et større totalkonsept.

Regjeringen vil 17. desember forelegge Stortinget de fremforhandlede avtaler og gi anbefaling om valg av interessant.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torstein Rudihagen (A): Eg trur eg må understreke litt av fleirtalets haldning til det som statsråd Dāvøy sist var innom.

Det må vere slik at det er opp til den interessenten som eventuelt blir vald, å skaffe seg dei resterande areala mellom 316 dekar og opp mot 500 dekar. Det vi understrekar, er at om det skjer, bør det leggest inn i eit felles eigarselskap, ut frå den argumentasjonen som vi tidlegare har drege opp og som vi ikkje treng å gjenta nå.

Eg har lyst til å stille spørsmål til statsråd Dāvøy om framdrifta i saka. Som eg har sagt tidlegare, er det nå gått

eit år sidan Fornebu stengde som flyplass. Stortinget gav ved behandlinga i juni 1998 uttrykk for at verksemda ved kunnskapssenteret burde kunne starte opp allereie frå 1. januar 1999.

Det vart tidlegare i dag referert til ordførar Reinsfelt, som visstnok skulle ha uttala i ei dagsrevysending at tap av inntekter, altså fråvær av utleige og sal, og likeins utgifter i høve til bygningar osv., nå utgjør eit tap for staten på fleire hundre millionar kroner. Eg vil spørje statsråd Dāvøy om ho er einig i dette, og om Arbeids- og administrasjonsdepartementet har rekna på kor mykje pengar staten har tapt på desse forseinkingane. Og kan vi nå bli forsikra om at staten vil sette fortgang i å kome i mål i denne saka?

Statsråd Laila Dāvøy: Først til fremdriften i saken.

Dette er ingen enkel sak. Det har vært en komplisert sak, der vi har vært avhengige av svært mange ulike interessenter; både Bærum kommune, Oslo kommune og staten er involvert, og andre interessenter til eiendommene, bl.a. SAS.

Vi har også måttet vente på kommunedelplan 2 i Bærum før vi kunne sette i gang takstnemnda. Og etter at takstnemnda hadde foretatt sin takst i sommer, satte vi virkelig i gang med forhandlingene. Så viser det seg tre dager før første forhandlingsrunde er ferdig, at to av interessentene slår seg sammen, hvilket også noen i Stortinget syntes var svært gledelig. Flertallet i næringskomiteen har i alle fall ment at det var klokt hvis flere slo seg sammen. Alle disse forholdene har gjort at vi har hatt en del forsinkelser – det er riktig.

Likevel har jeg lyst til å si at jeg er glad for at Regjeringen har fått den nødvendige tid til å forhandle videre. Vi har hatt kompliserte forhandlinger, og vi har fortsatt kompliserte forhandlinger på gang. Det er faktisk store statlige verdier vi her snakker om. Vi må få den nødvendige tid, og som ansvarlig statsråd er jeg glad for at vi har fått det.

Når det gjelder spørsmålet om tap på arealene, har jeg ikke foretatt noen spesiell beregning av om vi har tapt noe, men jeg tror ikke at vi har gjort det, for arealene der ute er i bruk, og det er inntekter i tilknytning til bruken av de arealene. Jeg nevner bl.a. terminalbygget.

Øystein Hedstrøm (Frp): Fra Regjeringens side rettes det stadig oppmerksomhet mot Fornebu som et eiendomsprosjekt. Det blir fokusert på boligdelen, og boligdelen er viktig, men de 30 boligene og 200 studenthyblene som det legges opp til i proposisjonen, vil ikke på noen som helst måte kunne dekke det behovet som finnes der ute. Kanskje vil vi få 2 000 forskere til Fornebu fra andre steder i verden, og de som er så attraktive internasjonalt, vil ikke slå seg ned der hvis de ikke får moderne fasiliteter og serviceinstitusjoner, og det finnes altså andre muligheter når det gjelder å håndtere dette med boliger.

Tilbake til opplegget for Fornebu og den sendretikheten vi har opplevd. Det er faktisk slik at vi kunne ha kommet i gang mye tidligere. Stortinget gav ved behand-

(Hedstrøm)

lingen i juni 1998 uttrykk for at virksomheten ved kunnskapssenteret burde kunne startet opp allerede 1. januar 1999. Da burde vi hatt anleggsvirksomhet, og alt burde vært i gang. Vi er litt bekymret – i hvert fall er flertallet det – for at det nå skal ta enda lengre tid, slik at vi kommer i bakleksa konkurransemessig. Kan statsråden nå garantere at forhandlingene blir avsluttet i tråd med det svaret vi fikk fra departementet om dette, altså i løpet av to-tre uker, og at vi kan få en proposisjon fra Regjeringen inneværende år før Stortinget går fra hverandre?

Statsråd Laila Dāvøy: Poenget fra Regjeringens side med å legge så stor vekt på diskusjonen knyttet opp mot boliger og boligareal, er nettopp det som har vært sagt tidligere fra flere, at disse boligene kommer likevel. Vi har en reguleringsplan, som Bærum kommune har ansvaret for, der deler av området på Fornebu er innrettet på boligareal, slik at disse boligene kommer uansett. Det er snakk om hvor mye som skal eller ikke skal inn i et felles eiendomsselskap, og fra Regjeringens side ønsker vi ikke primært å gå inn i et profittjagende eiendomsselskap. Det som virkelig betyr noe, er at staten får reell styring med innholdet i IT-senteret gjennom operasjonaliseringen av visjonene her. Det er dette som er det viktigste for oss.

Jeg er uenig med representanten Hedstrøm i at vi fra Regjeringens side har vært sendrektige. Vi jobber så fort som vi kan og så godt som vi kan. Det er mange interensenter i saken, og vi har hatt behov for den tiden som er gått til nå.

Når det gjelder det siste spørsmål, så er det ingenting i dag som tilsier at vi ikke skulle klare å være ferdige til 17. desember med denne saken, og jeg opplever at vi har fått de nødvendige fullmaktene fra Stortinget til å forhandle videre med begge interessentene.

Ansgar Gabrielsen (H): En ting som slo meg da statsråd Dāvøy hadde ordet, var at på ett punkt må jeg gi Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet rett: De har på en måte ment det samme hele tiden. Regjeringen har bidratt stivbeint og mothårs hele veien, og man kan undres på hvorfor man ikke like godt erkjenner det og slipper de ubehagelighetene.

Man må jo være litt imponert også, for først har vi hatt et par år med statsråd Sponheim der han på en måte er blitt herset med her i Stortinget i denne saken gjennom fire, fem, seks runder, og så har statsråd Dāvøy nå overtatt den stafettspinnen, og hun vil vel også få et visst antall runder med denne saken. Jeg synes statsråd Dāvøy er en modig maur, og hennes problematisering rundt hvorfor staten ikke bør engasjere seg i boligbygging, deler jeg fullt ut. Hvorfor man skal bygge 1400 leiligheter à 100 m² der ute i statlig regi, kan man jo undres på.

Nå er det imidlertid slik at det er flertallet som rår, og dette flertallet er seg det bevisst. Det er nedfelt to viktige punkter i den innstillingen vi har i dag, og mitt spørsmål til statsråden er om hun i de forhandlingene som skal gå fremover i november og desember, er innstilt på å ta de signalene som ligger i flertallets *merknader*, om at det til

neste år skal bevilges ytterligere 165 mill. kr i statlig aksjekapital. Hadde det vært noen annen realitet om dette hadde vært et vedtak? Jeg ser av avisene forrige fredag at det var slik at det var først inne som i vedtaks form, men at Regjeringen ikke aksepterte det, og mitt spørsmål er for så vidt hvorfor. Er det slik at statsråden vil legge til grunn i de videre forhandlingene at arealet økes fra 316 til 505 dekar?

Statsråd Laila Dāvøy: Det er riktig som representanten Gabrielsen sier, at flertallet rår. Vi har en mindretallsregjering, og det er også riktig at Regjeringen har måttet tilpasse seg, og har tilpasset seg, flertallet i denne saken. Noe annet ville være uhørt når flertallet i Stortinget har besluttet det det tidligere har besluttet i denne saken.

For øvrig er jeg glad for at jeg kunne imponere litt, fordi vi iallfall er enig med representanten Gabrielsen når det gjelder boliger.

Når det så gjelder forholdet mellom og forskjellen på et vedtak og en merknad, regner jeg med at representanten Gabrielsen kanskje kunne ha svart bedre på det enn det jeg kan. Men i de videre forhandlingene vil jeg som statsråd naturligvis både orientere forhandlingsdelegasjonen om vedtakene i Stortinget og også ta fram de signalene som er fremkommet i merknadene i innstillingen. Men når det er sagt, er det ikke tvil om at det skal gjøres et nytt eventuelt *vedtak* om bruken av de 165 mill. kr neste år. Det blir jo ikke fattet et vedtak i Stortinget i dag.

Det siste jeg vil si, er at for meg er det faktisk slik at helheten, totalkonseptet, i det de to interessentene kommer frem til, er det viktigste. Det vil kanskje også kunne utkrystallisere seg i ulike økonomiske størrelser, men det vil kun neste runde i Stortinget vise.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.

Kjell Opseth (A): IT-revolusjonen er blitt eit omgrep. Men få har forstått at eit av revolusjonen sine kjenneteikn er at den endrar det beståande – noko som vil krevje nye institusjonar, nye verkemiddel og nye politiske løysingar.

Drivkrafta i det epokeskiftet som pågår, er næringar og bedrifter som har teke i bruk nye teknologiske og organisatoriske prinsipp. Ei utfordring alle industriland no deler, er å lære på kva måte ein skal dra nytte av dei nye marknadene og teknologiane for å skape nye verksemder og nye lønsame arbeidsplassar. I eit slikt epokeskifte må staten spele ei større og viktigare rolle enn i ei tid der utviklinga går meir på det jamne. Sjølv om Noreg takka vere oljeinntektene har ein sterk økonomi, greier vi ikkje å leggje til rette for å lette den strukturkrisa vi no ser i store delar av norsk næringsliv. Næringspolitikken må no som før ta utgangspunkt i Noreg sin viktigaste konkurransefordel. I den industrielle epoken var dette energi og råvarer. I framtida må vi hevde oss i den internasjonale konkurransen om kunnskapskapitalen. Noreg sin viktigaste konkurransefordel vil vere det faktum at den norske befolkninga utgjer ein avansert og homogen mark-

nad, som stiller krav til nye løysingar og dermed produkt. Noreg er og vil kunne bli mellom dei førande nasjonar i bruk av nettbaserte løysingar i alle delar av samfunnet. Den næringspolitiske utfordringa for Noreg er å utnytte denne fordelene, men det krev at vi bruker dette i vår marknadsføring, og at vi kan tilby attraktive og internasjonalt konkurransedyktige fagmiljø.

Eit internasjonalt konkurransedyktig IT- og kunnskaps-senter på Fornebu må ein sjå i ein slik samanheng. At staten går tungt inn i dette prosjektet, er ikkje meir enn rett og rimeleg dersom vi som nasjon ønskjer ei raskare utvikling av dei nye næringane. Partnerskap mellom staten og private er naudsynt dersom ein ønskjer å kople mangfaldet av nye idéar og forskingsresultat til ein sterkare og langt meir mangfaldig marknad for venture-kapital. Eg er glad for at det er private som vil ta på seg det lyftet det er å få fram nye produkt eller tenester. Det skulle berre mangle at staten ikkje tek del med tyngde. Til og med i USA ser ein at staten spelar ei viktig rolle som initiativtakar til prosjekt-basert forskning, og i å omsette idéane til verdiskapande næringsverksemd.

Eg må vedgå at eg har vanskar med å forstå kvifor Regjeringa med næringsministeren i spissen legg så stor tyngd i å hindre eit sterkt IT- og kunnskaps-senter på Fornebu. Skal ein lage eit sterkt hjul, må ein ha eit sterkt nav, som kan bere og støtte det som skjer i ytterkanten av hjulet. Det er dette navet IT- og kunnskaps-senteret på Fornebu skal vere for dei mange IT-verksemdene kringom i landet.

Så er eg ikkje heilt sikker på om eg skal sjå det som positivt eller negativt at næringsministeren i dag ikkje er til stades ved handsaminga av denne saka. Rett nok er det administrasjonsministeren sin proposisjon vi handsamar, men det er ikkje særleg tvil om at dette dreiar seg om næringspolitikk først og fremst. Eg hadde difor sett det som naturleg at også næringsministeren hadde teke del. Men det som er viktigast av alt, er at arbeids- og administrasjonsministeren no noterer seg det som fleirtalet i denne salen har stått for i snart to år. Regjeringa har prøvd seg på omkamp opptil fleire gonger, men fleirtalet har stått på det same standpunktet. Eg håper no at Regjeringa tek Stortinget på alvor, slik at vi ikkje får endå ein omkamp.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 325)

S a k n r . 2

Innstilling frå næringskomiteen om finansiering av publikumsretta informasjonstiltak i samband med år 2000-problemet

(Innst. S. nr. 7 (1999-2000), jf. St.prp. nr. 4 (1999-2000))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 35 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 5 minutter, Fremskrittspartiet 5 minutter, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre til sammen

10 minutter, Høyre 5 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter og Tverrpolitisk Folkevalgte 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt høve til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Torstein Rudihagen (A) (ordfører for saka): St.prp. nr. 4 Om finansiering av publikumsretta informasjonstiltak i samband med år 2000-problemet, inneheld eit forslag om ei løyving på 5 mill. kr til finansiering av publikumsretta informasjonstiltak. Ei slik løyving sluttar næringskomiteen seg til. Komiteen er einig i at det er viktig med nøktern og sakleg publikumsretta informasjon for å skape tryggleik hos folk. Undersøkingar syner òg eit slikt informasjonsbehov.

Nå er det slik at det tidlegare er løyvt 55 mill. kr til tiltak i regi av Aksjon 2000. Prosjektet Aksjon 2000 skal medverke til informasjonsformidling, opplærings- og kompetansehevande tiltak med særleg vekt på kommunar og små og mellomstore bedrifter samt vere ein pådriver i år 2000-arbeidet. Av ein eller annan grunn omfattar ikkje mandatet til Aksjon 2000 denne typen publikumsretta informasjonstiltak, og det er derfor ikkje sett av resursar til slike tiltak.

Ein har m.a. her i Stortinget vore svært oppteken av år 2000-problemet, eit problem som kjem av at datafunksjonane i datasystem kan reagere unormalt i samband med overgangen frå 1999 til 2000, eit problem som i verste fall kan føre til at systema sluttar å fungere, og at det kan oppstå alvorlege samfunnsmessige og økonomiske konsekvensar. Det har derfor vore og er nødvendig at Regjeringa har eit ansvar for eit opplegg for at dette problemet kan handterest som best råd er, i statsforvaltninga, i kommunesektoren, i den private sektor og når det gjeld ein del samfunnskritiske oppgåver innafor sektorar som f.eks. kraftforsyning, post og telekommunikasjon, vassforsyning, avløp, bank og finans, helse, samferdsel, petroleum, forsvar, atomtryggleik, politi, redningsteneste, siviltforsvar, brann, kringkasting osv. Talet på desse kritiske sektorane som eg valde å rekne opp nokså mange av, viser omfanget av risikoen og kor naudsynt det er med eit aktivt førebyggjande arbeid med gode sikringstiltak.

I Regjeringa si år 2000-utgreiing – den tredje i rekkja – den 4. oktober er det Regjeringa si vurdering at handteringa av år 2000-problemet er godt sikra. Men det er nokre unntak: I enkelte kommunar har ein ikkje kome langt med arbeidet. Det er framleis ein del bedriftsleiarar som ikkje har teke år 2000-problemet tilstrekkeleg på alvor. Det er nødvendig med særskild oppfølging innafor vass- og avløpssektoren og helsesektoren. Det viser at Regjeringa og Aksjon 2000 må følge dette intenst opp den tida vi nå har igjen til årsskiftet.

Med dette vil eg rå Stortinget til å støtte komiteinnstillinga.

Øystein Hedstrøm (Frp): Det kommer stadig signaler gjennom mediene om at en del kommuner og virk-

somheter ikke har tatt år 2000-problemene nok på alvor. Det kan i noen tilfeller sies at det slurves med datasikkerheten. Det betyr at det må fokuseres både på informasjon og på konkrete tiltak og gjennomføringen av dem. Det er på høy tid at man nå for alvor tar tak i disse problemene.

På dette området er også Fremskrittspartiet med på at det er en offentlig oppgave å gjøre det som kan gjøres for å minimalisere mulighetene for de problemer som kan oppstå. Det er ingen annen instans enn staten, med storting og regjering, som har ansvar for hele samfunnet. Det hjelper ikke å si at ansvaret ligger i den enkelte bedrift, i den enkelte kommune, den enkelte organisasjon, den enkelte institusjon eller hos det enkelte menneske, hvis noe bryter sammen. Derfor er det viktig å ta tak i dette på en offensiv måte. Fremskrittspartiet har hele tiden vært åpen for fortløpende å vurdere de tiltak som det måtte være behov for, enten det er snakk om økonomi eller regelverk.

Når det avdekkes at det er et stort informasjonsbehov når det gjelder år 2000-problemet, og Aksjon 2000 ikke har avsatt midler til denne type publikumsrettede informasjonstiltak, vil vi følge opp vår argumentasjon og konsekvente linje, og støtte departementets forslag om en tilleggsbevilgning på dette området.

Statsråd Lars Sponheim: I samsvar med Regjeringens oppfølgingsplan for håndtering av år 2000-problemet etablerte Nærings- og handelsdepartementet prosjektet Aksjon 2000 i juni 1998 som en pådriver overfor kommunesektoren og næringslivet. Den er altså etablert for å forebygge eventuelle konsekvenser av årtusenskiftet. Aksjonens mandat har vært nettopp begrenset til å forebygge, med de to nevnte målgruppene, kommunesektoren og næringslivet, i fokus.

Blant de viktigste tiltak i aksjonens pådriverarbeid har vært ulike målrettede informasjonstiltak, opplæringsaktiviteter over hele landet samt utvikling av konkrete verktøy til hjelp spesielt for små og mellomstore bedrifter og kommunene. I regi av Aksjon 2000 har det også vært gjennomført statusmålinger hver annen måned, og det er lagt ut informasjon på Aksjon 2000s internettside, spesielt rettet mot små og mellomstore bedrifter og kommunesektoren.

Undersøkelser Regjeringen har gjennomført, viser at det nå er et behov for informasjon fra sentralt hold til befolkningen, ikke om forebygging av problemet, men hvordan man skal håndtere den situasjonen som måtte oppstå om det blir problemer. Regjeringen legger i den sammenheng vekt på å gi et realistisk og nøkternt bilde av år 2000-problemet. Det vil være viktig å informere om at det er gjennomført grundig, forebyggende arbeid både i privat og offentlig sektor, og at eventuelle problemer – så langt vi vet – mest sannsynlig vil være beskjedne og kortvarige. Det er også viktig å formidle at det på alle samfunnskritiske områder er forberedt beredskapstiltak som kan settes inn.

I den publikumsrettede informasjonen fra statlig hold i forbindelse med år 2000-problemet vil vi derfor ikke anbefale konkrete beredskapstiltak hjemme hos den enkelte. Regjeringen planlegger bl.a. en større informasjonskampanje som begynner om noen få dager, samt å sende

ut en brosjyre til alle norske husstander med informasjon om år 2000-problemet sist i november.

På bakgrunn av Aksjon 2000s informasjonsarbeid så langt og den erfaring, de nettverk og den kunnskap Aksjon 2000 har bygd opp om år 2000-problemet, har Regjeringen tillagt aksjonen ansvaret for deler av det publikumsrettede informasjonsarbeidet i perioden som gjenstår før årtusenskiftet – altså informasjon om hvordan selve problemet skal håndteres ved årtusenskiftet og perioden etterpå, ikke det forebyggende arbeid som aksjonen er opprettet for.

Justisdepartementet er tildelt koordineringsansvaret for myndighetenes arbeid med informasjon og informasjonsberedskap som er knyttet til år 2000-problemet. Aksjon 2000s arbeid på dette området skjer derfor på oppdrag fra Justisdepartementet, som har planlagt disse tiltakene siden våren 1999. I St.prp. nr. 4 for 1999-2000, Finansiering av publikumsrettede informasjonstiltak i forbindelse med år 2000-problemet, ble Stortinget bedt om en økning av bevilgningen på statsbudsjettet for 1999 under kap. 926 post 70 År 2000-problematikken for å dekke kostnadene ved disse informasjonstiltakene – dette fordi mandatet til Aksjon 2000 ikke omfatter denne type tiltak og Aksjon 2000 således ikke har satt av midler til dette. Den tredje år 2000-redegjørelsen viser at det er behov for at Aksjon 2000 fortsetter sitt forebyggende arbeid helt fram til 31. desember 1999. På det nåværende tidspunkt har Aksjon 2000 derfor ikke avsatt ressurser til publikumsrettede informasjonstiltak innenfor den eksisterende bevilgningen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 326)

S a k n r . 3

Interpellasjon fra representanten Karita Bekkemellem Orheim til utviklings- og menneskerettighetsministeren:

«Et helhetlig tjenestetilbud i forhold til reproduktiv helse er et hovedmål i handlingsprogrammet fra Befolkingskonferansen i Kairo. Fem år etter Kairo fastslår Kvinnehelseutvalget at kvinners helse i de fattige landene kan sammenlignes med kvinners helse i Norge for hundre år siden, da reproduksjon, infeksjoner og mangelsykdommer utgjorde en stor fare for kvinners liv og helse. Samtidig ser det ut til at situasjonen for kvinner i de fattige landene stadig forverres, noe som er svært alvorlig med tanke på konsekvensene for helse.»

Hvordan oppfyller Norge sine forpliktelser i forhold til handlingsplanen fra Kairo når det gjelder bistand til kvinnehelse og reproduktiv helse?»

Karita Bekkemellem Orheim (A): I juni i år foretok FNs generalforsamling en oppsummering av hva som hadde skjedd på de fem årene som hadde gått siden FNs konferanse om befolkning og utvikling i Kairo. Det er grunn til å spørre i hvilken grad det har skjedd en omlegging, slik handlingsplanen la opp til, fra tradisjonell fa-

milieplanlegging og befolkningskontroll til et helhetlig reproduktivt helsetilbud.

Kvinnens helse skiller seg fra menns både i sykdomsforekomst og type lidelser og ved bruken av helsetjenester. Generelt kan en si at kvinner har lavere prioritet i behandlingsapparatet, fordi leger og helsepersonell mangler kunnskaper om kvinners sykdommer.

Anslag fra WHO og UNICEF viser at ca. 585 000 kvinner mister livet hvert år i forbindelse med svangerskap og fødsler. 75 000 av disse anslås å miste livet på grunn av aborter som er utført av ukyndige eller uten nødvendig utstyr. 99 pst. av disse dødsfallene skjer i utviklingsland.

Utover dette får 15 millioner kvinner hvert år skader, infeksjoner og andre komplikasjoner i tilknytning til graviditet – skader som har konsekvenser for kvinnens videre liv og helse. Ca. 25 pst. av alle graviditeter er uønskede på grunn av manglende prevensjonstilbud, feil bruk av prevensjon, dårlig informasjon, utilfredsstillende metoder, partners motstand overfor prevensjonsbruk eller seksuelle overgrep.

Mer enn 30 millioner mennesker bærer i seg hiv-viruset. 42 pst. av dem er kvinner, og prosentandelen av kvinner ser bare ut til å øke, fordi kvinner ofte er svært maktesløse i forhold til smitekilden.

Dette urovekkende bildet er noe av bakgrunnen for at Befolkningskonferansen i Kairo vedtok en handlingsplan, hvor en skulle gå fra tradisjonell familieplanlegging og befolkningskontroll til et helhetlig reproduktivt helsetilbud.

Reproduktive rettigheter baserer seg på spesifikke menneskerettigheter, som retten til liv, retten til frihet og personlig sikkerhet, retten til ikke å bli diskriminert på grunnlag av kjønn, alder, rase eller religion, men også retten til å oppnå best mulig helsetilstand, retten til utdanning og retten til å motta og formidle informasjon. Reproduktive rettigheter innebærer retten til selv å bestemme når og om en vil ha barn, og retten til å slippe uønskede seksuelle relasjoner, men også retten til å slippe å sette liv og helse unødig i fare i forbindelse med reproduksjon.

Et reproduktivt helsetilbud skal omfatte alt fra svangerskapskontroll, fødsels- og barselhjelp, prevensjonsveiledning, behandling og forebygging av kjønns sykdommer og seksualopplysning.

En av pionerene i Norge når det gjelder reproduktiv helse, Katti Anker Møller, understreket at «vi elsker moderskapet og vil dets vel, men i full frihet og under vårt eget ansvar».

Grunnen til at arbeidet med menneskerettighetene fokuserer på seksuell og reproduktiv helse, er at denne siden av kvinnehelse er sterkest politisert, og eksisterende praksis er sterkt knyttet til normer for seksualatferd, forholdet mellom kjønnene, barneoppdragelse m.m. Det kan derfor være vanskelig å få til forandringer innenfra.

Handlingsplanen som ble vedtatt i Beijing i 1995, forplikter regjeringene som deltok, å sikre at all politikk skal reflektere integrering av kjønnspektivet. Dette forutsetter bl.a. at myndighetene gjennomfører en for-

håndsvurdering av alle beslutninger, tiltak og programmer for å se hvordan de berører kvinner og menn.

Handlingsplanen inneholder mange konkrete forslag til hva land må arbeide videre med når det gjelder helse spørsmål. I en tid med store endringer i befolkningssammensetning og verdigrunnlag, økende kulturelt og religiøst mangfold og økende avstand mellom fattige og rike er handlingsplanen viktig for arbeidet med å integrere kjønnspektivet i alle lands helsepolitikk.

For å nå ut med et helhetlig tjenestetilbud i forhold til reproduktiv helse mener mange at større deler av den finansielle støtten fra det multilaterale og bilaterale system må kanaliseres direkte til de frivillige og private organisasjonene.

I dag går mesteparten av midlene fra multilaterale organisasjoner til det enkelte lands myndigheter, som ofte vegrer seg for en omlegging av helsetjenestene. Vi vet at det er mye ressurser som går tapt i byråkratiske prosedyrer, korrupsjon og uforklarlige forsinkelser. Og det pågår diskusjoner bl.a. innad i FNs befolkningsprogram og FNs utviklingsprogram om mulighetene for å kanalisere den finansielle støtten direkte til frivillige og private organisasjoner for å øke effektiviteten i implementeringen.

Jeg mener at Norge bør engasjere seg i denne debatten og bruke politiske virkemidler for å få til en omlegging av finansieringsprosedyrene. Norge har bl.a. bidratt med nesten tre milliarder norske kroner til FNs befolkningsprogram siden organisasjonen ble etablert i 1969, og det bør være i Norges interesse at disse pengene brukes på en forsvarlig og mest mulig målrettet måte.

Det kan synes som om det er de frivillige organisasjonene, kvinne- og helseorganisasjonene, som har tatt handlingsplanene fra Kairo mest på alvor og har gått foran med pilotprosjekter.

Kvinnens helse i de fattige landene kan sammenliknes med kvinners helse i Norge for 100 år siden, da reproduksjon, infeksjoner og mangelsykdommer utgjorde en stor fare for kvinners liv og helse. Samtidig ser det ut som situasjonen for kvinner i de fattige landene stadig blir forverret, og det får store helsekonsekvenser. Dette perspektivet synes jeg trekkes lite inn i bistanden til helsesektoren i våre samarbeidsland. Norge har ingen bistandspolitikk for reproduktiv helse, slik som f.eks. Sverige har.

Norge markerte seg sterkt både på Kairo-konferansen og Beijing-konferansen, og det forplikter oss til å følge opp dette engasjementet rundt reproduktiv helse, både på hjemmeplanet og i det internasjonale samfunnet.

Hva gjør Regjeringen for å følge opp sin del av handlingsplanen fra Kairo og Beijing?

Hans J. Røsjorde hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Representanten Bekkemellem Orheim har etterlyst hvordan Norge overholder sine bistandsforpliktelser til reproduktiv helse og kvinnehelse i forhold til handlingsplanen fra Kairo om befolkning og utvikling fra 1994. Jeg setter pris på denne mulig-

heten til å fortelle hva vi gjør. Før jeg går mer detaljert inn på den norske bistanden, vil jeg si noen ord om den konteksten bistanden er gitt i. Jeg vil også si noe om det politiske arbeidet som har gått parallelt med selve bistanden.

Konferansen om befolkning og utvikling i Kairo i 1994 representerte et brudd med tidligere tilnærming til befolkningsspørsmålet. Før Kairo var fokuseringen noe ensidig på reduksjon av fødselstall. Dette førte til at individets behov – kvinnens behov – og rettigheter kom i bakgrunnen. Det er en rekke eksempler på menneskerettighetsbrudd forbundet med dette i form av påtvunget prevensjon, inklusive sterilisering og abort. I andre land var det på den annen side sterk mistillit til befolkningsregulerende tiltak.

Konferansen i Kairo la i stedet vekt på menneskerettigheter og den enkeltes behov for helsetjenester knyttet til menneskelig reproduksjon og seksualitet. Dette inkluderer eksempelvis tiltak for å redusere mødre dødeligheten, tiltak mot seksuelt overførbare sykdommer, inklusive hiv/aids, tilgang på familieplanlegging, tiltak mot ufruktbarhet og kamp mot omskjæring av kvinner. Ut-danning for kvinner ble også sterkt vektlagt. Menn ble trukket mer med i dette arbeidet. Erfaring har vist at en slik bredere tilnærming også er den mest effektive måten å få til en reduksjon i fødselstallene på.

Befolkningsspørsmål ble også satt inn i en bredere utviklingssammenheng. Målet er å skape bedre balanse mellom økonomisk utvikling, miljø og befolkningsvekst, men samtidig utvikle systemet med oppfylld av kvoteordninger og konkrete mål for befolkningsvekst som i praksis førte til menneskerettslige overgrep.

Hva har vi så gjort? FNs befolkningsfond, UNFPA, er en viktig pådriver for oppfølgingen av konferansens handlingsplan i FN-systemet. Helt fra etableringen i 1969 har Norge vært en betydelig økonomisk støttespiller. Vi kommer svært positivt ut i rapporter om giverlandenes bidrag til oppfølging av Kairo-konferansen. Norge er i dag fjerde største bidragsgeber til UNFPA og økte støtten fra 175 mill. kr i 1994 til 210 mill. kr i 1998. Norge er i rute i forhold til de kvantifiserte målsettingene fra Kairo. Dette reflekterer at Regjeringen har helsemessige tiltak på dette området som et svært viktig satsingsområde. Samtidig har vi nådd målsettingen om at helse skal ha 10 pst. av den bilaterale bistanden. UNFPA bruker omtrent to tredjedeler av sine programressurser til å støtte nasjonale reproduktive helsetjenester. En stor del av dette går fortsatt til familieplanlegging, men organisasjonen har gradvis engasjert seg på bredere basis i andre reproduktive helsespørsmål som hiv/aids og andre seksuelt overførbare sykdommer, egne programmer for ungdom, tiltak mot omskjæring av kvinner, helsekontroll for gravide, fødselshjelp m.v. Dette er også spørsmål som har vært aktivt tatt opp fra norsk side i UNFPAs styre. Organisasjonen har i mange land gitt betydelig støtte til utvikling av ny policy og utviklingsstrategi på dette området og vært en pådriver for endringer som styrker kvinnens stilling. 70 pst. av UNFPAs midler går til de fattigste landene.

Den internasjonale føderasjon for familieplanlegging, IPPF, har vært en annen viktig kanal for bistand til dette feltet.

I tillegg gis betydelige bidrag til reproduktive helseprogrammer i regi av Verdensbanken og Verdens Helseorganisasjon, WHO. Gjennom WHO har Norge støttet et forskningsprogram om menneskelig reproduksjon, programmet for kvinnehelse og rådgivningsprogrammet om menneskelig reproduksjon. Disse programmene følges nå aktivt opp av WHO. I programmet for kvinnehelse har synliggjøring av vold mot kvinner vært et viktig forskningsområde. Den årlige støtten til disse programmene har økt med over 50 pst. fra 1994 til 1999. I tillegg ble det i 1997 og 1998 gitt egen støtte til WHO for å sikre integrering av kjønnsrolleaspektet i hele organisasjonens arbeid.

Det bilaterale utviklings samarbeidet innen helsesektoren dreier seg i stadig større grad om bredere nasjonale helsesektorprogrammer. En godt fungerende distriktshelsetjeneste er en forutsetning for å nå det store flertallet av kvinner bl.a. for å redusere mødre dødelighet eller møte de helsemessige utfordringene i forbindelse med hiv/aids-epidemien. Vi arbeider for at reproduktiv helse skal få en tilstrekkelig andel av ressursene innenfor helsesektoren. I tillegg har NORAD de siste årene støttet UNFPAs landprogram i flere land, for tiden tiltak som omfatter kvinnehelse i Uganda, Etiopia, Zimbabwe, Tanzania, Angola, Mosambik og Nicaragua. Etter Kairo har NORAD også støttet frivillige organisasjoners arbeid, som representanten Bekkemellem Orheim var inne på, bl.a. til tiltak mot omskjæring av jenter. Samtidig vil jeg gjerne understreke at de frivillige organisasjoner aldri kan erstatte det offentlige apparatet på helseområdet, heller ikke når det gjelder kvinners rettigheter. WHO har mottatt støtte fra oss til utvikling av en strategi for reproduktiv helse i Afrika.

Omfanget av hiv/aids-epidemien har, særlig i mange fattige afrikanske land, fått så store dimensjoner at konsekvensene er følbare i alle sektorer i samfunnet. Kvinner, og særlig unge jenter, er spesielt utsatt. Derfor er dette ikke bare et spørsmål om reproduktiv og såkalt seksuell helse. All bistand til disse landene må ses i lys av epidemien. Norge har de siste to årene satset enda mer på dette feltet. Bistanden til FNs fellesprogram mot hiv/aids har også fått betydelig økt støtte. Mer kommer; jeg har i fellesbrev fra helseministeren og meg til generaldirektør Harlem Brundtland bedt om at WHO satser spesielt innenfor hiv/aids-problematikken.

Når det så gjelder spialsesjonen i FNs generalforsamling i juni/juli i år, ble det dokumentert betydelige framskritt på mange av de områdene handlingsplanen fra Kairo dekker. Det har skjedd betydelige endringer på policy-nivå og i lovverket i en rekke land. Blant annet har flere land forbudt omskjæring av jenter eller satt i verk tiltak for å fjerne denne praksisen. Det er positivt.

De finansielle ressursene som er stilt til rådighet fra industriland for gjennomføringen av handlingsplanen, er imidlertid langt mindre enn forventet i Kairo. Det er fortsatt mye ugjørt i mange land. Utviklingslandene under ett kommer bedre ut, men i de fattigste landene i Afrika har investeringene vært helt marginale. Det er også i disse landene at behovene, herunder behovene blant kvinner,

er størst. Mødre dødeligheten er svært høy, og fødselstallene forblir høye. Hiv/aids har rammet spesielt hardt.

Det er vanskelig å spore framgang med hensyn til å redusere mødre dødeligheten. Norge delfinansierte derfor i november 1997 et ekspertmøte i Colombo der dette problemfeltet ble gjennomgått. Regjeringen la stor vekt på å få til et godt sluttresultat for kvinners reproduktive helse ved spesialsesjonen i New York. Den norske delegasjonen fikk gjennomslag for flere konkrete forslag, kanskje viktigst blant disse: tilgangen på kyndig fødselshjelp for å redusere mødre dødeligheten.

Ungdommens behov var et sentralt, men samtidig mer kontroversielt tema under spesialsesjonen. Dette var et område der vi fra Norge var særlig aktive pådrivere under forhandlingene. Spørsmålet om rett til konfidensielle helsetjenester, tiltak mot hiv/aids og seksualundervisning i skolen stod sentralt. Her kom ofte ungdoms behov og rettigheter i konflikt med flere lands oppfatning av foreldres rettigheter. Det lyktes likevel å styrke dette området i betydelig grad. Skolens ansvar for informasjonsformidling på alle trinn i grunnskolen ble understreket. Viktigheten av å involvere ungdom i utviklingen av tiltak rettet mot dem ble også vektlagt i flere sammenhenger. Ungdomsgruppen vil også bli særlig fokusert i det videre arbeidet rettet mot hiv/aids-epidemien.

Det norske utgangspunktet for forhandlingene i spesialsesjonen var å unngå en gjenåpning av handlingsprogrammets innhold i tråd med den instruksjonen som ble gitt fra generalforsamlingen i FN. Bakgrunnen for dette var bl.a. å unngå tilbakeslag fra Kairo-konferansen på viktige områder innenfor reproduktiv helse og kvinners rettigheter.

De mest kontroversielle spørsmålene under forhandlingene ved siden av tilbud til ungdom var oppfølging av utrygge aborter og angrepillen. Under kapitlet om familieplanlegging var særlig et forslag om angrepillen kontroversielt. Konflikten stod mellom land som oppfattet angrepillen som et prevensjonsmiddel, og de land som anså dette som et abortmiddel, og derfor som en gjenåpning av abortdebatten fra Kairo. På grunn av den sterke motstanden fra flere land foreslo den norske delegasjonen et kompromissforslag der referansen til angrepillen kunne bli stående, men der det ble tatt inn en referanse til nasjonal lovgivning. I sluttokumentet ble likevel den spesifikke referansen til angrepillen tatt ut. I stedet ble det referert mer generelt til viktigheten av å ta i bruk teknologiske nyvinninger og økt bruk av kurante, men for lite brukte metoder. Dette illustrerer at de taktiske vurderingene har betydning for sluttresultatet.

Jeg har som statsråd fra norsk side mottatt svært positive tilbakemeldinger fra UNFPAs leder Nafis Sadik, som berømmet den meglerrollen Norge spilte under forhandlingene. Hun mente den hadde vært viktig for det positive utfallet av spesialsesjonen.

UNFPA har et klart mandat som stemmer godt overens med norske bistandsmålsettinger på den sosiale sektor. Fra norsk side er det viktig å sikre UNFPA arbeidsvilkår til å fylle sin pådriverrolle i oppfølgingen av Kairo-konferansen. Organisasjonen vil derfor fortsatt få sterk støtte til sitt arbeid fra norsk side, og fra Regjeringens side.

I oktober i år er vi blitt seks milliarder mennesker. Ifølge prognosene ved Kairo-konferansen skulle vi ha nådd denne milepælen ett år tidligere. Det viser at vi er på rett vei. Fortsatt opplever mange land at befolkningsveksten er en stor utfordring. Befolkningsveksten må komme mer i takt med den økonomiske utviklingen og landenes kapasitet til å tilby utdanning, helse og andre sosiale tilbud. Veien å gå for å nå dette målet ble staket ut i Kairo, og den veien er bygd på menneskerettigheter og utvikling av sosiale tjenester. Her vil kvinneverettigheter stå i fokus. Det legger Regjeringen svært stor vekt på. Dette er en strategi Regjeringen har tro på og fortsatt vil støtte aktivt opp om.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg vil takke statsråden for svaret.

Som vi alle husker, holdt Norge en meget høy profil ved de to siste konferansene. Vi husker vel alle at Gro Harlem Brundtland måtte ha egne sikkerhetsvakter på grunn av drapstrusler i forbindelse med hennes og Norges holdning særlig til abortspørsmålet og til ungdomssekualitet. Den norske regjeringens anbefaling ble brukt til å utforme kapitlet om kvinnehelse i handlingsplanen fra Beijing. Beijing-konferansen gikk videre i forhold til Kairo-konferansen, idet det ble henstilt til landene å revidere lover som straffet kvinner som hadde tatt ulovlig abort.

Kvantifiserte målsettinger er nådd, sier statsråden. Føler bistandsministeren at vår støtte på en god nok måte går til denne målgruppen? Og i hvilken grad har det faktisk skjedd en omlegging, slik handlingsplanen legger opp til? Jeg vil også spørre statsråden om hun ikke er enig i at det faktisk er de frivillige organisasjonene, kvinne- og helseorganisasjonene, som har tatt handlingsplanen fra Kairo mest på alvor, og gått foran med pilotprosjekter.

Jeg mener at de erfaringene vi har gjort så langt, tilsier at tiden nå er moden for å kanalisere midler mer direkte til kvinneorganisasjoner som har kompetanse innenfor reproduktiv helse. I hvert fall bør man kunne prøve ut enkelte forsøksprosjekter. Statsråden sier at det ikke kan erstatte offentlige myndigheter, men jeg synes at det med tanke på de årene dette har fungert, nå er på tide å prøve ut nye typer virkemidler for å se om de fungerer på en bedre måte enn tilfellet er i dag.

Jeg kan heller ikke helt dy meg for å komme inn på at statsråden representerer et parti som er imot Norges abortlov, og som står for et meget restriktivt syn på prevensjonsveiledning og bedre tilgjengelighet når det gjelder prevensjon o.l. Vi er også kjent med at statssekretær Haaland Matlary i UD var med i Pavens delegasjon til Beijing. Denne delegasjonen var den eneste som reserverte seg mot kapitlet som gikk på kvinnehelse. På tross av Kristelig Folkepartis syn på disse spørsmålene mener jeg at det er viktig at Norge følger opp handlingsplanen og tar sitt ansvar for kvinners reproduktive helse i verden. Og i så måte tolker jeg statsrådets svar som positivt.

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Jeg hadde ikke æren av å ha sikkerhetsvakter rundt meg i New York un-

der spesialsesjonen, men jeg tror nok at de som fulgte debatten og hørte det norske innlegget, oppfattet at her var det en offensiv statsråd og en holdning fra norsk side om at kvinners rettigheter er svært viktig, og at vi følger opp handlingsplanen og vil stå på for at den skal bli fulgt opp også fra andre lands side.

Når jeg nevnte dette med kvantifiserte målsettinger, er de nådd for Norges vedkommende. Vi har oppfylt våre forpliktelser. Men det er klart at det holder ikke med det, vi er nødt til å arbeide for at andre land også oppfyller sine kvantifiserte målsettinger. Og den kampen er langt fra slutt.

Når det så gjelder de frivillige organisasjonene, gir vi faktisk allerede støtte til flere kvinneorganisasjoner og deres arbeid, og vi støtter flere prosjekter nettopp i den retning som representanten Bekkemellem Orheim etterlyste. Grunnen til at jeg fant å understreke i mitt innlegg at den offentlige helsetjenesten er svært viktig, er selvfølgelig at selv om man har noen prosjekter rundt omkring som gjør noe i forhold til kvinners rettigheter i de områdene de gjelder, er det først når man har et offentlig helsetilbud som når ut, at man når den store massen av kvinner. Det er kun gjennom en skikkelig offensiv og ordentlig offentlig sektor, utbygd i distriktene, at man når de fattige og mest marginaliserte kvinnene. Og det er grunnen til at vi legger vekt på den. Selv om vi kanskje kan være misfornøyde med at vi ikke når tilstrekkelig ut og får en ordentlig endring av politikken raskt nok, må vi på en måte ikke gi opp den, for da har vi gitt opp den store massen av kvinner i forhold til denne type helsetjenester. Jeg vil understreke at gjennom den omleggingen vi nå gjør av norsk bistand i samsvar med diskusjoner vi har hatt i Stortinget, ønsker vi å gå mer over på store helsesektorprogrammer, og da vil policy-dialogen med det enkelte land bli veldig viktig. Det er slik man når mange av de fattigste kvinnene. Og som kjent, blant de fattigste er det 70 pst. kvinner og barn.

Når det så gjelder temaet prevensjon på konferansen, kan jeg forsikre om, som jeg også gjorde i mitt innlegg – og jeg tror at de som la merke til den norske holdningen, registrerte det – at Norge hadde en meget offensiv holdning, ikke minst når det gjaldt ungdom og prevensjonsmidler, som var et av de store kontroversielle temaene. Der har vi et syn som er i samsvar med stortingsflertallet. Det tror jeg også har vært reflektert i denne salen de siste årene, så representanten Bekkemellem Orheim kan kanskje følge litt bedre med. Når det gjelder representantens henvisning til statssekretær Haaland Matlary, så representerte hun da Paven. Nå representerer hun den norske regjering når hun er ute og reiser, og da trenger det ikke å være den samme politikken som gjelder – nå er det den norske regjeringens politikk som gjelder, og den er basert på den basis vi har i Stortinget.

La meg til slutt vise til at utfordringen vår ikke bare er å stå på i forhold til kvinners rettigheter, den er like mye å finne en måte å gjøre det på som gjør at vi kan få gjennomslag internasjonalt. Der har Nafis Sadik sagt til oss at vi må prøve å finne en måte å gjøre det på som ikke provoserer og fører til tilbakegang. Det er en stor utfordring for oss alle.

Marit Nybakk (A): Det er urovekkende, og helt uakseptabelt, at to tredjedeler av verdens fattige er kvinner. Det er også helt uakseptabelt at kvinners helse i de fattigste landene best kan sammenlignes med kvinners helse i Norge for 100 år siden, slik interpellanten understreket, dvs. at barnefødsler, illegale aborter, infeksjoner og mangelsykdommer er de største truslene mot kvinners helse. Det er viktig at vi i vår fattigdomsorientering i bistanden trekker inn det perspektivet at fattigdommen feminiseres.

Men kontroll over egen livssituasjon er også viktig i den totale sammenhengen for å bedre kvinners helse. Ett av hovedmålene for norsk bistand er å bidra til å styrke kvinners rettigheter og muligheter til å delta aktivt, og på lik linje med menn, i det økonomiske, sosiale, politiske og kulturelle samfunnsliv. Da er det bl.a. nødvendig å se på kvinners plass i jordbruksystemet, at de får rett til jorda de dyrker og til inntektene av avkastningen. Det er viktig å satse på håndverk og småindustri, og særlig mikrokreditter har vist seg å ha en positiv effekt på kvinners utvikling rundt omkring i landene i sør, og være et viktig kvinnerettet bistandstiltak.

Vi må også bygge opp om kvinnettverk, og det vil jeg legge avgjørende vekt på. Vi må legge vekt på kvinners deltakelse i beslutningsprosessen, bl.a. er det viktig at kvinnene deltar i planlegging og gjennomføring av bistandsprosjekter. Derfor må det også legges vekt på å skolere kvinner til å delta i politisk aktivitet for å sikre kontroll over sin egen utvikling.

Når det gjelder helse, vil jeg også understreke at abort må avkriminaliseres. Jeg tillater meg også i denne sammenhengen å be statsråden om nok en gang å ta opp dette med USAs gjeld til FN, som bl.a. skyldes at den amerikanske kongressen ikke vil gi penger til FN fordi de vil knytte det til at man ikke skal ha familieplanlegging og ikke støtte til abort.

Omskjæring er også blant de mest grusomme overgrep mot kvinner, særlig i Afrika, og må etter min oppfatning ha topp prioritet i Verdens Helseorganisasjon.

Jeg er tilfreds med at bistand til helse økte til ca. 10 pst. i 1998, og jeg vil støtte det representanten Bekkemellem Orheim sa om å prioritere kvinners helse.

Så vil jeg til slutt også si noe om et initiativ som Verdensbanken nylig har presentert, et interessant opplegg for et helhetlig rammeverk for koordinering av utviklingsarbeid i det enkelte land, nemlig Comprehensive Development Framework. Et slikt samarbeid både nødvendiggjør og muliggjør en helhetlig analyse av mottakerlandenes økonomiske og politiske situasjon, og må også trekke inn kvinnes situasjon i bredden når bl.a. donatorene skal samarbeide om bistand i det enkelte land.

Dagrun Eriksen (KrF): Interpellanten fokuserer på noe som burde engasjere alle. Denne viktige debatten kommer i en tid hvor vi hører et hyl fra hele Norges land om at det er for lite penger både til det ene og til det andre. Når vi av og til våger å løfte nesetippen litt utover landegrensene, virker de problemene vi har her, og som vi sliter med, små. Vi har det godt! Men det gir oss et an-

svar overfor land som strever med en utvikling av landet og for enkeltmenneskers rammevilkår. Blant de fattigste i verden som har mindre enn 1 dollar pr. dag å leve for, er 70 pst. kvinner og barn. Samtidig viser undersøkelser at å satse på unge kvinners utdanning er det som gir mest effekt og best utvikling. FNs konferanse for befolkning og utvikling, avholdt i Kairo, satte dette viktige temaet på dagsordenen. Handlingsprogrammet la særlig vekt på å styrke kvinners stilling, men også på ungdoms behov for opplysning og helsetjenester. Menns rolle og ansvar skal også i sterkere grad synliggjøres.

Innholdet og planene i handlingsprogrammet er et skritt i riktig retning. Problemet har vært finansieringsbiten. En byrdefordeling med to tredjedeler fra utviklingslandene og en tredjedel fra giverlandene var forutsetningen. I en rapport fra FNs befolkningsfond i 1997 pekes det imidlertid på at svikten i ressursene først og fremst er hos giverlandene. Norge er langt fra den dårligste i klassen. Men dette viser hvor viktig det er med et stadig engasjement fra verdens politikere for å løfte disse utfordringene opp. Det er ikke snakk om mye ressurser pr. hode for at de skal få en sjanse til å komme ut av fattigdommens spiral.

Så til kvinnesituasjonen i utviklingsland. For at kvinner skal kunne bidra til utviklingen av eget liv og land, er det noen rammefaktorer som må være i orden: helsetjenester, opplysning, utdanning, natur og miljø, mat, økonomi/kapital. Det viktigste er å få dette inn i et rettighetsperspektiv, det må ikke bare være gode tanker.

Utdanning er kvinners viktigste ressurs. Å styrke og øke andelen jenter som tar grunnutdanning og fullfører den, er viktig. En trygghet for å kreve rettigheter ligger nettopp i kunnskap. Å utdanne en kvinne er å utdanne en hel familie, er et ofte brukt uttrykk. På meg virker det logisk, spesielt siden det er kvinner som i hovedsak har ansvaret for oppveksten til den kommende generasjon.

Helse er en annen meget viktig ressurs for å styrke kvinners stilling. Blant annet innen reproduktiv helse er mødrehelse, trygt morskap og tilgjengelig prevensjon viktig.

Disse områdene er viktige satsingsområder for Kristelig Folkeparti i videre kamp for de fattigste. Jeg synes også det er viktig å fremheve konferansens fokusering på menneskets rolle og ansvar. Spesielt når en ser utover salen i dag, tror jeg det kunne være viktig også i et land som Norge å få menns rolle og ansvar inn i en så viktig debatt!

Å satse på kvinners rettigheter og å satse på ungdom er økonomisk billig, men utviklingsmessig veldig lønnsomt. (Presidenten klubber.) Det er å satse på fremtid for enkeltmennesker og fremtid for verdenssamfunnet. – Og takk for den ekstra tiden, hr. president!

Presidenten: Presidenten får bemerke at det nok ikke var en spesialtildeling av tid, men et øyeblikks uoppmerksomhet fra presidenten som gjorde utslaget.

Sonja Irene Sjøli (H): Jeg vil gi honnør til representanten Bekkemellem Orheim fordi hun setter u-landskvinnens helse på dagsordenen.

I mange år som president i Det internasjonale jordmorforbundet arbeidet jeg mye med disse spørsmålene og hadde nært samarbeid med Verdens Helseorganisasjon og UNICEF om ulike såkalte «Safe Motherhood»-prosjekter, og jeg fikk et smertefullt innblikk i u-landskvinnens situasjon. For majoriteten av verdens kvinner er den, som flere har vært inne på, svært alvorlig. 600 000 kvinner dør årlig som en direkte følge av komplikasjoner i forbindelse med svangerskap og fødsel, og 20 millioner kvinner lider under alvorlig og langvarig sykdom og uførhet. Et skremmende høyt antall kvinner dør på grunn av risikofylte aborter. Hvert år dør 4 millioner nyfødte, og ytterligere millioner er skadet på grunn av dårlig behandling under svangerskap og fødsel. Bortimot 60 pst. av verdens kvinner føder uten kvalifisert hjelp, og 99 pst. av disse bor i utviklingsland. De dør av årsaker vi i utviklede land har greid å rydde ut for lengst. Og når vi vet at det er kvinnene som bærer de tyngste byrdene i forhold til barn, familie, arbeid og den eldre generasjon og i lokalsamfunnet, kan vi knapt forestille oss hvilken tragedie det er for et samfunn når kvinnene blir alvorlig syke eller dør. Skal kvinnene ha mulighet til å overleve, må de få utdanning, de må få frihet til å velge når eller om de vil ha barn, og de må få tilgang til helsetjenester når de er gravide og skal føde. Og liv kan reddes også med små midler. Kvalifisert fødselshjelp er et nøkkelord. Prosjekter som har gitt størst medisinsk uttelling, er noen ukers utdanning og medisinsk utstyr til de kvinner som tradisjonelt bistår ved fødsler i u-land. Som et eksempel vil jeg nevne et prosjekt jeg var delaktig i i Sahel-provinsen i Etiopia, hvor én av tre kvinner døde under fødselen. Etter at de tradisjonelle fødselshjelperne fikk en viss skoleing og utstyr til å hjelpe seg med, gikk dødeligheten ned til én av femti.

Søkelyset må altså settes mot et bredt spekter av tiltak, som utdanning – som flere har vært inne på – menneskerettigheter, tilgang til grunnleggende helsetjenester, opplysning og tiltak mot kulturell diskriminering. Utvikling av primærhelsetjenesten og utbygging av tilbudene spesielt rettet mot svangerskap og fødsler, sykdommer – inkludert hiv og aids – prevensjon og familieplanlegging må prioriteres.

Jeg er enig med representanten Bekkemellem Orheim i at frivillige organisasjoner, kvinne- og helseorganisasjoner, har gått foran og bidratt med pilotprosjekter på en rekke områder. De må også prioriteres ved tildeling av midler. Jeg er enig i at det må prøves ut nye modeller når det gjelder hjelp. Statsråden sa at de aldri kunne erstatte den offentlige innsatsen, og det er jeg enig i, men de er et viktig supplement og en ressurs som må utnyttes enda bedre.

Ågot Valle (SV): Det går en rød tråd fra denne diskusjonen og over til det seminaret som FOKUS og stortingskvinnene hadde om kvinneretta bistand, fordi kvinners reproduktive helse og helse generelt henger nøye sammen med kvinners tilgang til makt og ressurser og til fattigdomsutviklinga, som flere har sagt i denne debatten.

Verdens kvinner bærer fattigdommen på sine skuldre. Den største feminiseringa av fattigdom skjer på lands-

bygda i de fattigste landa. Dette er ei utvikling som har sin rot i en stadig tøffere markedsliberalisme, med WTO, Verdensbanken og IMF som redskap, slik de fungerer i dag. Og det er nettopp på bakgrunn av direktiv fra Verdensbanken at de fattigste landa måtte skjære ned på offentlig sektor, noe som betyr et dårligere helse- og utdanningstilbud til kvinnene.

Alice Raymond fra Filippinene, som var med på kvinnebistandsseminaret, kunne fortelle oss noe om hva som skjer med kvinner når det skjer krakk i en stadig mer liberalisert økonomi. Det skjedde på Filippinene. Da ble fra før av underbetalte kvinner på slavekontrakt bokstavelig talt satt på gata. 500 000 kvinner fra østblokklanda lokkes og selges til bordeller og gateprostituasjon her i vest på grunn av utviklinga av fattigdom – en gedigen trussel mot deres helse.

Å arbeide for bedring av kvinners helse må koples sammen med arbeidet for å få vekk den fornedrende fattigdommen. Det betyr at man må se på de strukturene i en turbokapitalistisk verden som skaper økende fattigdom, og det betyr at man må innrette bistand mot kvinner slik at den kan bidra til utvikling vekk fra fattigdom. FNs utviklingsrapport fra 1995 sa tydelig fra om at den sikreste måten å investere i økonomisk og sosial utvikling på, er å styrke kvinners økonomiske og sosiale posisjon.

Kairo-konferansen fokuserte på et helhetlig reproduktivt helsetilbud, ei omlegging vekk fra ensidig familieplanlegging og befolkningskontroll. Hvem er det så som har tatt handlingsplanen på alvor og får til pionerprosjekter? Jo, det er det flere har sagt her, nemlig frivillige organisasjoner, kvinne- og helseorganisasjoner i de fattige landa. Erfaringene er der som her at når kvinner får bygge nettverk og får anledning til å organisere seg, mobilisere til endring, så skjer det noe. Det er her arbeidet for å opprettholde og øke den såkalte kvinnebevilgningen kommer inn. Den har bidratt til nettverksoppbygging, til mobilisering og til å styrke de som kan og vil gjøre noe ut fra lokale forhold. Og jeg vil gjerne utfordre bistandsministeren til å si om hun fremdeles vil kjempe for kvinnebevilgningene og for 100 pst. finansiering av kvinneprosjekt som nettopp bidrar til mobilisering og nettverksbygging. Jeg er ganske fornøyd med det bistandsministeren sa ut fra hennes arbeid i forbindelse med oppfølgingskonferansen til Kairo-konferansen.

Harald Hove (V): Spørsmål i forbindelse med reproduktiv helse er viktige spørsmål, og det gjelder i høyeste grad også for menn – det er kanskje litt av min motivasjon for å ta et innlegg her å vise at det er situasjonen, men for ordens skyld: på langt nær hele motivasjonen.

Likevel: Kvinner og kvinnehelse blir svært sentralt i forhold til spørsmål om reproduktiv helse. Det er i denne sammenheng også viktig å understreke betydningen av forebyggende helsearbeid, det å sikre en god generell helsetilstand for kvinner, og betydningen av en del spørsmål knyttet kanskje mer direkte til selve fødselsituasjonen, om hygienekunnskap osv. Dette viser at den generelle helsekunnskapen er viktig, og framfor alt er også det generelle kunnskapsnivået hos kvinner viktig. Dette

understreker viktigheten av å satse på utdanning av jenter, slik at når de kommer i reproduktiv alder, har de også en kunnskapsmessig forutsetning for bl.a. å kunne forstå bedre spørsmål knyttet til helse og svangerskap. Det betyr at jeg – på linje med Marit Nybakk, Sonja Sjøli og, så vidt jeg kunne skjønne, også Ågot Valle – er opptatt av også de mer generelle spørsmålene, og at kvinners situasjon mer generelt sett er veldig viktig i denne sammenheng. Jeg vil da kanskje særlig fremheve at utdanning av jenter spesielt er et sentralt spørsmål. Det vil også ha sammenheng med kvinners situasjon i samfunnet for øvrig, også knyttet til arbeid og plass i næringsvirksomheten – kort og godt få en sterkere posisjon i samfunnet.

Når det gjelder norsk utviklingshjelp, er det viktig at den fortsatt skal ha et sterkt kvinnerett preg. Da er det kanskje ikke så viktig å gjøre dette til et spørsmål spesielt om kvinnebevilgningen på statsbudsjettet, like viktig er spørsmålet om hvordan man innretter bruken av de samlede u-hjelpsmidlene som man anvender.

Når det gjelder svangerskapsplanlegging, vil jeg understreke det som også statsråden sa, at det er flere partier med i denne regjeringen, og at andre partier har et annet syn på abortspørsmålet enn det statsrådets parti har.

Samtidig tror jeg det er viktig at man i tilknytning til disse spørsmålene er noe forsiktig, slik at man ikke kommer i den situasjonen at en del utviklingsland på grunn av religiøse og holdningsmessige spørsmål på en måte lukker seg hvis man for ensidig understreker noen av de etiske vanskelige spørsmålene.

Elsa Skarbøvik (KrF): Kvinnene har en nøkkelrolle i den globale utviklingsprosessen. Rundt om i verden er det oftest kvinnene som har hovedansvaret for barna i deres første år av livet. Riktig ernæring og god læring i denne perioden er grunnleggende for den fysiske og mentale utvikling. Å sikre kvinnenes posisjon og sikre deres rettigheter er derfor en sentral oppgave. Kampen mot undertrykkelse må forsterkes, som f.eks. når tusenvis av jenter fra Nepal blir solgt til bordeller i India, eller omskjæring av jenter skjer i Afrika. Likeså vil kampen mot rusgiftene styrke folkehelsen og styrke kvinners velferd ved at vold mot kvinner reduseres. Ved å satse på bedre tilgang til rent vann vil en også frigjøre kvinners tid til annet arbeid, og helsa bedres.

Befolkningskonferansen i Kairo slo fast at det først og fremst må være kvinners og familiens helse og velferd som må settes i sentrum for befolkningspolitikken. Faktorer som særlig påvirker kvinners og familiens syn på ønsket antall barn, er knyttet til bedre fordeling av verdier som skapes, utdanning og sosial trygghet.

Kristelig Folkeparti mener at bistand nytter, og bistand til utdanning for jenter nytter aller best, viser undersøkelser. Det er ofte kvinner som leder husholdningene blant de fattigste i Afrika. Derfor er kvinner en sentral målgruppe for tiltakene som settes i verk for å overvinne fattigdommen. Tross alt er det fattigdommen som er kvinnenes største problem, og 70 pst. av verdens fattigste er kvinner.

I budsjettet for år 2000 har også Regjeringen vektlagt støtte til menneskerettigheter og kvinners rettigheter. En

slik bred tilnærming til tjenestetilbudet for kvinner vil være mer effektiv også i forhold til reproduktiv helse.

Under Kairo-konferansen i 1994 var FNs befolkningsfond, UNPRA, en pådriver og har derfor også fått en sentral plass i oppfølgingen av konferansens handlingsplan. Som utviklingsministeren sa: Norge er fjerde største bidragsyter til UNPRA med over 200 mill. kr i 1998.

WHO skal bistå fattige land med utvikling av helhetlige helsesystemer. Aidsepidemien er et av de alvorligste helseproblemene og utgjør også nå et voksende problem. Bekjempelsen av aids må bli en integrert del av utviklingsarbeidet.

Mødreødeligheten og mødre helse er viktige temaer i årene framover. Når satsing på helse og utdanning er det som gir størst uttelling i arbeidet for å redusere fattigdom, bør innsatsen derfor økes, særlig i forhold til kvinner. Ringvirkningene av dette er bedre levevilkår, dempet befolkningsvekst, redusert barnarbeid og bedre helse.

Inger Stolt-Nielsen (H): Jeg vil slutte meg til det de foregående talere har sagt om betydningen av at kvinner får del i den velstandsutvikling som en arbeider frem mot i utviklingslandene, at de får den utdanning de trenger, og at de blir likeverdige deltakere i sine samfunn. Men vi vet at det for veldig mange kvinner er forplantningssituasjonen, den situasjonen de settes i ved reproduksjon, som gjør at de ikke får del i utdanning, i velferdstilbud, de settes på sidelinjen i altfor stor grad.

Handlingsplanene som statsråden viste til oppfølgingen av, er omfattende og store, og Norge har hatt en høy profil i det internasjonale engasjementet, men det hjelper bare så veldig lite hvis ikke det vi vedtar, og det vi bevilger, kommer de berørte kvinnene til gode.

Det er en viktig debatt Karita Bekkemellem Orheim her har reist. Det er viktig for dem som helsemessig direkte berøres, og det er viktig for oss som bevilger bistandsmidler uten å ha tilstrekkelig kontroll med hvordan disse midlene brukes.

Når Kvinnehelseutvalgets konklusjon på nyere kvinnehelse relatert forskning i u-land er at situasjonen forverres, er det all grunn til å spørre om hvor målrettet norske myndigheter er når bruken av bistandsmidler skal prioriteres.

I Norge, hvor bruken av offentlige midler er gjennomregulert, hvor Stortinget øremerker velferdskroner i langt større grad enn det man gjør i noe annet land det er naturlig å sammenlikne seg med, stiller altså det samme storting svært beskjedene krav til bruken av de betydelige summer som bevilges over bistandsbudsjettet. Det er ganske besynderlig at regjeringer som i stadig mindre grad tiltror sine egne kolleger på lokalplan økonomisk ansvarlighet, til de grader viser tillit overfor både myndighetene i utviklingslandene og de multilaterale organisasjonene.

Reproduktiv kvinnehelsepolitikk er i mange land ikke bare et forsømt, men også et følsomt område. Professor Johanne Sundby som har forsket på kvinnehelse i Afrika, uttaler til Kvinner Sammen, nr.1/99 at reproduktive helsetilbud er vanskelige å få til uten kvinnebevegelsene i de enkelte landene, for mye er kontroversi-

elt innen reproduktiv helse. Det er tross alt de som lever med problemene, som kjenner dem best, og som kan være veivisere for velvillige bistandsorganisasjoner som ønsker å være med og ta et løft for bedre helse for verdens kvinner.

Med utgangspunkt i den forskning dr. Sundby har gjort på kvinnehelse i Afrika, konkluderer hun med at man bør satse på prosjekter som «la de hundre blomster blomstre», pilotprosjekter, små nyskapende prosjekter i regi av organisasjoner. Og da sikter hun til lokale kvinneorganisasjoner, ikke til de store tungdrevne internasjonale. Vår egen historie bygger opp under nytten av et slikt syn. I Norge var det i stor grad sanitetsforeningene og andre kvinneorganisasjoner som var pådrivere for gode helsetilbud. Kan vi forvente at Norges bistandsmidler til dette formål for u-land øremerkes bedre; og at midlene kanaliseres gjennom mindre, lokale prosjekter fremfor gjennom de store multilaterale organisasjonene, som vi i liten grad har styring over?

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg syns at det har vært en veldig konstruktiv debatt, der vi har fått anledning til å diskutere kvinnehelse i et bredere internasjonalt perspektiv. Det er ingen tvil om at utfordringene verdenssamfunnet står overfor når det gjelder kvinnehelse, er helt formidable. Det er riktig som representanten Dagrun Eriksen sa, at uten et stadig engasjement fra verdens politikere for disse enorme utfordringene, får vi ikke gjort noen ting. Våre nasjonale problem blir marginale når vi løfter blikket litt utover.

Jeg er også helt enig i at bistand nytter, men i fremtiden vi må se om vi har mulighet til å kvalitetssikre bistanden vår litt mer. Vi vet at regjeringen i India har tatt et oppgjør med fortidens tvang og kontroll med befolkningsprogram, og i stedet innført begrepet «reproduktiv helse». Men det går igjen i alle rapporter at gjennomføringen har kommet kort, og at det fortsatt ikke blir investert i reproduktive helsetjenester.

Representanten Ågot Valle var også veldig riktig inne på kvinners økonomiske og sosiale posisjon. Å styrke den er det eneste som hjelper, hvis vi virkelig skal få et løft i denne saken.

Ifølge handlingsplanen fra Befolkningskonferansen i Kairo i 1994 skal målet være at kvinners reproduktive helse og kvinners fruktbarhet blir satt sterkere på dagsordenen. Og det er viktig at vi sikrer kvinner i den tredje verden oppfølging under svangerskap, fødsel og barselperiode, som representanten Sonja Sjøli også var inne på i sitt innlegg.

Kvinner må få hjelp og assistanse etter seksuelle overgrep og abortkomplikasjoner. Dette er blant noen av de ting vi må sikre skjer ved at våre bistandsmidler i fremtiden blir brukt på en mest mulig målrettet måte. Jeg tolker statsråden dit hen at hun ser de store utfordringene vi har på dette feltet, og at hun fra Norges side følger opp dette på en forsvarlig måte.

Helt til slutt vil jeg si at jeg syns det var spesielt gledelig at en mann deltok i denne debatten om bistand til kvinners helse – takk for det.

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Jeg vil også slutte meg til at dette har vært en konstruktiv debatt, og vi trenger det i forkant av nye utfordringer. Da vil jeg særlig vise til Beijing-konferansen som kommer. Nafis Sadik har i den sammenheng gitt uttrykk for bekymring for et mulig «backlash» i flere av utviklingslandene, særlig når det gjelder kvinners og jenters stilling. Hun har spesielt sendt en utfordring til de nordiske landene om å prøve å finne fram til måter å styrke kvinners stilling i utviklingsland på, uten samtidig å påtvinge landene det hun kaller for uakseptable, vestlige verdier. Her står vi overfor en ganske stor utfordring, som også representanten fra Venstre var inne på, nettopp det å kommunisere slik at vi klarer å vinne gjennom og ikke få «backlash». Den utfordringen skal jeg ta alvorlig. Det er også viktig at vi i fellesskap tar den alvorlig, slik at vi kan klare å vinne nye seirer på vegne av kvinnene, ikke bidra til det motsatte. Det er en kjempeutfordring.

Så til noen av spørsmålene som kom fra enkeltrepresentanter. Først til representanten Nybakk. Vi vil selvsagt fortsette å ta opp med USA betydningen av at de betaler sin gjeld til FN og ikke stiller betingelser.

Til Ågot Valle: Når det gjelder særbevilgningen for kvinner, er det slik at mange av midlene til kvinner og kvinneprosjekter faktisk går utenom bevilgningen. Det er noe av grunnen til at vi har fått diskusjonen om de tre forskjellige særbevilgningene på bistandsbudsjettet. Jeg vil forsikre Stortinget om én ting, og det er at alle typer tiltak som i dag får midler over kvinnebevilgningen og særbevilgningen, fortsatt vil få det. Da går ikke diskusjonen på budsjettposter eller hvordan posteringen skjer, men på at vi skal sikre at akkurat de samme tiltakene som før fikk støtte, får støtte. Hovedutfordringen, som enkelte har vært inne på, er at vi får til en kvinneretting av hele bistanden. Det er jo det som gir de store resultatene.

Så til egenandelsspørsmålet når det gjelder kvinneprosjekter. Hele spørsmålet om egenandeler er til vurdering i Utenriksdepartementet. Det er andre organisasjoner som representerer andre grupper som også har bedt om 100 pst. finansiering, så det er ikke lett å trekke skillene mellom ulike typer prosjekter og ulike typer organisasjoner, slik at jeg kan ikke komme med noen løfter, men bare si at vi nå vurderer hele spørsmålet.

For å understreke det som har blitt sagt om betydningen av kvinners og jenters utdanning: Dette er noe som jeg legger veldig stor vekt på. Det er faktisk nøkkelen til utvikling i veldig mange fattige land. Og da vil jeg vise til det som representanten Nybakk sa om Comprehensive Development Framework, som er det nye koordinerende rammeverket som vi vil få i gang i ulike fattige land verden over. Det vil være nøkkelen til å satse mer på utdanning, mer på helse og ikke minst til å få kvinners rettigheter til å gjennomsyre bistanden fra alle giverland, ikke bare fra Norge. Det er det som vil gi de store resultatene, at vi kan få kvinners rettigheter inn i et perspektiv hvor alle giverlandene drar sammen.

Så vil jeg til slutt peke på en hovedutfordring, som jeg hadde tenkt å bruke hele innlegget mitt på. Det er at vi må satse mer på hiv/aids. Vi har satset forferdelig mye, og vi vil satse mer, men den utfordringen er stor, og i dag er det altså unge kvinner som blir hardest rammet.

Presidenten: Interpellasjonsdebatten er dermed slutt.

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Vi går da til votering over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Anita Apelthun Sæle på vegne av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre
 - forslag nr. 2, fra Ansgar Gabrielsen på vegne av Høyre.
- Det votes først over mindretallsforslagene og deretter over innstillingen.

Forslaget nr. 2, fra Høyre, lyder:

«Regjeringen bes utlyse og avhende statens arealer på Fornebu i tråd med Regjeringens egne anbefalinger i St.meld. nr. 13 (1998-1999).»

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 81 stemmer mot forslaget fra Høyre og 15 for.

(Voteringsutskrift kl. 15.38.23)

Marit Tingelstad (Sp) (fra salen): Jeg stemte feil. Jeg skulle ha stemt imot.

Anne Brit Stråtveit (KrF) (fra salen): Jeg skulle også ha stemt imot.

Presidenten: Da skal det være 83 stemmer mot forslaget fra Høyre og 13 for.

Forslaget er dermed ikke bifalt.

Forslag nr. 1, fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, lyder:

«Stortinget samtykker i at Regjeringen kan slutføre forhandlingene med IT Fornebu Technoport og Nettverk Fornebu AS med de forutsetninger som gis i proposisjonen. Begrunnet anbefaling av interessant og avtale mellom staten og private skal legges fram for Stortinget i særskilt proposisjon så snart forhandlingsresultatet foreligger.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre ble med 66 mot 32 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.39.13)

Komiteen hadde innstillet:

1. Stortinget ber Regjeringa legge fram resultatene frå sluttforhandlingane for Stortinget innan 17. desember 1999.
2. Stortinget ber om at Regjeringa i sluttforhandlingane legg avgjerande vekt på det felles eigarselskapet sine moglegheiter for å realisere visjonen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 51 mot 45 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 15.40.03)

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet:

På statsbudsjettet for 1999 gjøres følgende endring:

Kap.	Post	Formål	Kroner
926		Spesielle IT-tiltak	
	70	År 2000-problematikken, <i>kan overføres, ø k e s med</i>5 000 000 fra kr 35 000 000 til kr 40 000 000	

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Til sak nr. 3 foreligger det ikke noe voteringstema.

S a k n r . 4

Referat

- (44) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand (St.meld. nr. 8 (1999-2000))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
- (45) Forslag fra stortingsrepresentantene Karita Bekkemellem Orheim, Marit Nybakk, Ane Sofie Tømmerås og Astrid Marie Nistad om å be Regjeringen legge fram forslag om tiltak mot tvangsekteskap (Dokument nr. 8:12 (1999-2000))

- Enst.: Sendes familie-, kultur- og administrasjonskomiteen.
- (46) Kredittmeldinga 1998 (St.meld. nr. 11 (1999-2000))
Enst.: Sendes finanskomiteen.
 - (47) ... og yrke skal båten bera ... Handlingsplan for rekruttering til læreryrket (St.meld. nr. 12 (1999-2000))
Enst.: Sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.
 - (48) Forslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen og Thore Aksel Nistad om å be Regjeringen foreta nødvendige endringer slik at brøytebiler og utrykningskjøretøy unntas fra krav om piggdekkavgift (Dokument nr. 8:11 (1999-2000))
Enst.: Sendes samferdselskomiteen.
 - (49) Svalbard (St.meld. nr. 9 (1999-2000))
Enst.: Sendes utenrikskomiteen.

Møtet hevet kl. 15.45.
